

Protocol de prevenció de la violència contra els infants i adolescents:

**Promovent un entorn segur a l'Abadia de
Montserrat**

Autores:

Noemí Pereda, coordinadora
Marina Bartolomé i Thuy Nguyen

Any:

2022

Suggeriment de cita:

Pereda, N. (2022) (Coord). *Protocol de prevenció de la violència contra els infants i adolescents: Promovent un entorn segur a l'Abadia de Montserrat*. Grup de Recerca en Victimització Infantil i Adolescent. Universitat de Barcelona.

© 2022 Noemí Pereda, Marina Bartolomé, Thuy Nguyen.

Aquesta obra està sota llicència Creative Commons

Reconeixement – No comercial – Compartir Igual 4.0 Licència Internacional. Per a veure una còpia d'aquesta llicència pot visitar: <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/>

Sobre les autores

El Grup de Recerca en Victimització Infantil i Adolescent (GReVIA) de la Universitat de Barcelona té com a objectiu investigar en l'àmbit de la victimologia del desenvolupament, amb la finalitat de donar a conèixer la realitat del problema de la violència contra la infància, sense oblidar l'aplicabilitat dels estudis i projectes a la realitat dels nens, nenes i adolescents.

La creació de protocols de prevenció és una de les tasques que es desenvolupen dins del grup amb la finalitat de poder intervenir davant la violència contra la infància i l'adolescència, ja sigui reduint el risc que es produeixi, com detectant-la amb celeritat, afavorint una resposta adequada, que protegeixi a l'infant.

La col·laboració del GReVIA amb l'Abadía de Montserrat sorgeix amb l'objectiu de protegir a aquells més vulnerables davant la violència, tenint en compte els darrers estudis i evidències, per a crear un entorn segur per a tots els infants i adolescents.

Índex

1.	L'ABADIA DE MONTSERRAT.....	6
1.1.	DESCRIPCIÓ GENERAL I PRINCIPIS DE L'ESCOLANIA DE MONTSERRAT.....	6
1.2.	ORGANITZACIÓ DE L'ESCOLANIA	7
1.2.1.	<i>El Cor</i>	7
1.2.2.	<i>L'Escola</i>	8
1.2.3.	<i>La Residència</i>	8
2.	PROTOCOL DE PREVENCIÓ DE L'ABADIA DE MONTSERRAT	9
2.1.	OBJECTIU GENERAL.....	10
2.1.1.	<i>Objectius específics</i>	10
2.2.	ÀMBIT D'APLICACIÓ DEL PROTOCOL	11
2.3.	MARC LEGAL I NORMATIU DE REFERÈNCIA	11
3.1.	UN ENTORN LLIURE DE VIOLÈNCIA	13
3.1.1.	<i>Què entenem per bon tracte?</i>	13
3.1.2.	<i>Concepte d'entorn segur</i>	14
3.2.	DEFINICIÓ I MAGNITUD DE LA VIOLÈNCIA CONTRA LA INFÀNCIA I L'ADOLESCÈNCIA	15
3.3.	<i>Conseqüències de la violència contra la infància</i>	17
3.4.	<i>Factors de risc per a la violència</i>	18
4.	ESTUDI PREVI SOBRE NECESSITATS, PUNTS FORTS I FEBLES	22
4.1.	DESCRIPCIÓ DEL MÈTODE	22
4.2.1.	<i>Participants</i>	22
4.2.2.	INSTRUMENTS.....	22
4.2.3.	PROCEDIMENT	23
4.3.1.	CONCLUSIONS DE L'ESTUDI PREVI	23
4.3.2.	<i>Descripció dels punts forts per a la protecció dels NNA</i>	24
4.3.2.	<i>Descripció de potencials situacions de risc</i>	25
4.3.3.	<i>Treballar a l'Abadia de Montserrat: el procés de selecció</i>	26
4.3.4.	<i>Futurs passos</i>	27
5.	PROPOSTES DE PREVENCIÓ	29
5.1.	MESURES DE PREVENCIÓ	29
5.1.1.	<i>Espais i infraestructures</i>	30
5.1.2.	<i>Personal i professionals</i>	33
5.1.3.	<i>Infants i adolescents</i>	41
5.2.	PAUTES D'ACTUACIÓ DAVANT LA DETECCIÓ D'UN CAS DE MALTRACTAMENT	42
5.2.2.	<i>El responsable de protecció i benestar</i>	47
5.2.3.	<i>Violència comesa per familiars</i>	49
5.2.2.	<i>Violència comesa per persones externes a la família</i>	51
5.2.4.	<i>Quan el victimari és menor d'edat</i>	51
5.3.	IMPLEMENTACIÓ	52
5.3.1.	<i>Model d'implementació</i>	52
6.	RESUM DE LES PROPOSTES D'ACTUACIÓ.....	67
7.	RECURSOS.....	70
7.1.	PROTOCOLS I LLEIS	70
7.2.	INDICADORS DE VIOLÈNCIA	70
7.3.	RECURSOS PER A FAMILIARS, CUIDADORS I ALTRES RESPONSABLES DE LA CURA DELS INFANTS I ADOLESCENTS	71

7.4. RECURSOS PER A VÍCTIMES	73
7.5. RECURSOS PER A VICTIMARIS I VICTIMÀRIES	73
7.5.1. <i>Adults</i>	73
7.5.2. <i>Infants i adolescents</i>	73

1. L'ABADIA DE MONTSERRAT

Montserrat és una muntanya, un santuari i un monestir. El monestir benedictí, Santa Maria de Montserrat, es va fundar l'any 1025 per ordre de l'Abat Oliba, sobre una petita ermita que Guifré el Pilós havia donat al Monestir de Ripoll. El conjunt d'obres arquitectòniques que conformen el monestir es consideren un bé cultural d'interès local. En aquest conjunt s'hi troba la basílica amb les dependències monacals i els edificis destinats a atendre els pelegrins i visitants, així com les capelles que envolten el conjunt central, les ermites, les estacions del Viacrucis i els Misteris, les estàtues monumentals, els monuments a catalans il·lustres i les fons marianes.

L'Abadia és un símbol per a Catalunya i ha esdevingut un punt de pelegrinatge per a creients i de visita obligada per als turistes. Per això, també s'hi troba un alberg gestionat per l'associació del Camí de Sant Jaume de Sabadell.

Una de les parts més importants de l'Abadia de Montserrat és l'Escolania de Montserrat. L'Escolania és un dels cors de nois cantaires més antic d'Europa i participa en les celebracions litúrgiques i la pregària comunitària que es fa a la basílica. Aproximadament, l'Escolania està integrada per uns 50 infants i adolescents, molts dels quals resideixen de forma permanent en les instal·lacions de la institució. Per aquest motiu, aquesta part de l'Abadia s'ha tingut especialment en compte durant la investigació i el disseny de propostes d'aquest protocol.

Així doncs, tot i que una important part del text es refereix a l'Escolania i als infants i adolescents que la integren, les recomanacions i propostes de prevenció que s'esmenten són aplicables a tots els infants i adolescents que participen en alguna activitat o visiten l'Abadia de Montserrat.

1.1. Descripció general i principis de l'Escolania de Montserrat

L'Escolania està formada pel Cor, l'Escola i la Residència. L'Escolania de Montserrat és un centre de formació humana i cristiana, amb una clara projecció musical al servei del Santuari de la Mare de Déu de Montserrat.

Encara que l'Escolania estigui situada a Montserrat i formi part del seu context, els escolans que la formen en cada moment arriben de tot Catalunya i conserven els vincles amb els seus llocs d'origen. Això suposa la convivència de les diferents realitats socials i culturals que hi convergeixen en cada curs. I aquesta riquesa després retorna al territori quan els alumnes continuen els seus estudis en els llocs d'origen.

L'estructura i caràcter propi es basa també en el fet que tots els alumnes cursin un currículum doble: general i musical. L'Escolania vetlla perquè tots els seus integrants puguin desenvolupar-los sense dificultat, i tenint cura de les necessitats educatives de cadascú en cada moment, oferint un ensenyament molt personalitzat quan convé.

Perquè el creixement integral dels nois sigui possible, cal assegurar que un entorn segur en tots els sentits, amb totes les garanties que s'esperen d'un centre escolar i formatiu i que són preceptives. Tota la comunitat educativa té la responsabilitat de vetllar en tot moment per fer-lo possible.

1.2. Organització de l'Escolania

La tasca educativa requereix l'aportació coordinada de persones diverses, amb pluralitat de funcions, totes encaminades a la consecució dels objectius de l'Escolania. El Cor, l'Escola i la Residència treballen conjuntament en aquells objectius que són comuns, a la vegada que cada àmbit té una estructura pròpia que l'ajuda a l'assoliment dels objectius que li són propis.

El Cor té un director i un sotsdirector, l'Escola té un director i dos caps d'estudis (un pels estudis generals i l'altre pels musicals), i a la Residència el Prefecte lidera l'equip d'educadors.

L'equip de professors i educadors són professionals de l'ensenyament i de la música, que treballen plegats per contribuir a la formació dels escolans.

Els escolans són nois de 9 a 14 anys, que s'han presentat a un procés de selecció en què s'han valorat elements com la veu, el nivell de llenguatge musical, el rendiment escolar i la capacitat d'adaptació i sociabilitat.

Els personal d'administració i serveis presta una valuosa col·laboració en el funcionament del Centre en les tasques administratives, de secretaria i de logística.

Les famílies, principals responsables de l'educació dels seus fills, comparteixen el projecte de l'Escolania i en formen part activa. A banda del que cada família ja de per si aporta al conjunt, totes les famílies estan associades a través de l'AMPA, que col·labora en diverses tasques i activitats de forma acordada amb l'Escolania.

A més l'Escolania de Montserrat dona recolzament a l'Associació d'antics escolans (Unió Escolania de Montserrat) i forma part de la Fundació Escola Cristiana de Catalunya, que aglutina totes les escoles cristianes del territori. I també és membre de l'International Commission on Benedictine Education.

1.2.1. El Cor

El Cor, a banda de dur a terme la seva activitat principal que és el de la participació en els serveis litúrgics del Santuari, també té altres objectius: la realització de concerts a Catalunya i a l'estranger, la participació puntual -quan s'escau- en actes religiosos fora de l'àmbit de Montserrat, l'enregistrament discogràfic, o la difusió de l'amplíssim repertori de l'escola montserratina, que diferents compositors han anat confeccionant al llarg de la història per al nostre Cor.

En el moment de l'entrada del noi a l'Escolania es produeix un compromís mutu entre el Cor i la família: el Cor procura al noi la formació adient a l'exigència del repertori i l'activitat que hi ha de dur a terme, i la família correspon fent que l'Escolania pugui comptar amb el noi sempre que calgui per dur a terme la

seva activitat. Aquest compromís també implica demanar el vist-i-plau de l'Escolania si mai el noi hagués de participar en una activitat musical externa.

1.2.2. L'Escola

Com a centre escolar, l'Escolania és un Centre Integrat d'Ensenyaments Bàsics i Artístics, reconegut com a tal pel Departament d'Ensenyament de la Generalitat de Catalunya des de l'any 2001. És un centre docent privat (no concertat), però amb conveni amb la Generalitat de Catalunya, que cobreix una part de les despeses de personal.

Els nois poden entrar a l'Escolania a 4t o 5è d'Educació Primària, i poden estar-s'hi fins a 1r o 2n d'ESO (en funció de l'evolució de la seva veu). El nombre d'alumnes de cada aula està al voltant dels 10 o 12 nois.

1.2.3. La Residència

La Residència és un espai atès per un equip d'educadors que, coordinats amb les famílies dels escolans, ajuden als nois a desenvolupar-se com a persones. A la residència hi conviuen uns 50 nois, el prefecte i dos volunters nord-americans. A la nit també hi ha un educador per si algun noi necessita qualsevol cosa. L'equip d'educadors que no viuen a la residència el configuren el Sotsprefecte, l'educadora dels matins, l'educadora de la tarda, i una professora que fa part de jornada com a mestra i part com a educadora.

Els *volunteers* són nois americans provinents de la Universitat benedictina de St. John's (Minnesota) en conveni amb l'Escolania, que durant el curs ajuden a les hores dels àpats, del lleure i en algunes sortides, parlant exclusivament anglès amb els nois.

Tots els nois són a casa seva els dissabtes, i poden anar a casa entre setmana, si viuen a prop i així ho vol la família. L'horari marc setmanal a partir de 5è comença els diumenges al matí i va fins els divendres a la tarda. Els escolans de 4t comencen la setmana el dilluns al matí, també fins divendres a la tarda.

2. PROTOCOL DE PREVENCIÓ DE L'ABADIA DE MONTSERRAT

La violència contra la infància és un de les xacres socials que tenen un impacte negatiu més greu en el desenvolupament d'una societat¹. Els nens, les nenes i els adolescents, donada la seva especial vulnerabilitat, es troben en alt risc de patir violència, especialment per part d'aquells que haurien de protegir-los i vetllar pel seu correcte desenvolupament².

Les conseqüències de la violència durant la infància afecten al nen o nena en l'esfera física, psicològica, emocional i conductual, tant a curt com a llarg termini³. Això, es pot traduir en problemes de salut física com retards en el desenvolupament; dificultats d'aprenentatge com problemes d'atenció i concentració; problemes a nivell emocional i psicològic com trastorns afectius; problemes de salut mental com ansietat o depressió; i comportaments perjudicials per a la salut com l'abús de substàncies⁴. Per altra banda, no és només la víctima directa qui queda afectada per la violència, sinó que l'entorn també pateix aquestes conseqüències negatives fruit de la violència⁵.

A més a més, quan la resposta que els professionals donen davant de la violència no és l'adequada, l'infant pot patir allò que es coneix amb el terme de *victimització secundària*. Les conseqüències de la victimització secundària poden ser fins i tot més greus que aquelles generades per la pròpia violència directa viscuda pels infants⁶. Per poder fer front a la victimització generada per una resposta inadequada davant d'una situació abusiva, és imprescindible comptar amb mecanismes institucionals que guiïn les actuacions dels treballadors i les treballadores, oferint-los eines per afrontar un cas de maltractament infantil des del coneixement i el bon tracte.

El següent informe pretén donar resposta a la necessitat de fer un pas més enllà en la protecció de la infància des de l'Abadia de Montserrat. Amb aquest objectiu en ment, s'ha realitzat un estudi previ per tal de conèixer les necessitats de la institució, preguntant a un petit grup de professionals que treballen en el seu dia a dia en contacte amb els nens i adolescents de l'Escolania. Amb el mateix objectiu, s'ha preguntat a les famílies sobre la seva visió de l'Abadia com a entorn segur. Això últim és especialment important tenint en compte que les famílies dels infants són una part molt important de l'Escolania de Montserrat i les seves opinions són molt valuoses per a poder aconseguir l'objectiu comú de portar a terme una protecció efectiva de la infància.

A partir d'aquest estudi, s'han pogut desenvolupar una sèrie d'indicacions per a prevenir i poder fer front als casos de violència contra la infància que siguin detectats per part dels professionals de

¹ Widom, C. S. (2000). Understanding the consequences of childhood victimization. A R. M. Reece (Ed.), *Treatment of child abuse* (p. 339-361). The John Hopkins University Press.

² Finkelhor, D. (2007). Developmental victimology. The comprehensive study of childhood victimizations. A Davis, R. C., Lurigio, A. J., & Herman, S. (Eds.), *Victims of crime* (3rd ed.) (p. 9-34). Sage Publications.

³ Pinheiro P. S. (2006). *World report on violence against children*. United Nations.

⁴ Norman, R. E., Byambaa, M., De, R., Butchart, A., Scott, J., & Vos, T. (2012). The long-term health consequences of child physical abuse, emotional abuse, and neglect: a systematic review and meta-analysis. *PLOS Medicine*, 9(11), e1001349.

⁵ Schreier, A., Pogue, J. K., & Hansen, D. J. (2017). Impact of child sexual abuse on non-abused siblings: A review with implications for research and practice. *Aggression and Violent Behavior*, 34, 254-262.

⁶ Quas, J. A., & Sumaroka, M. (2012). Consequences of legal involvement on child victims of maltreatment. *Psychology, Public Policy, and Law*, 18(3), 392-414.

l'Abadia de Montserrat, amb la intenció que les actuacions que es duguin a terme a partir d'ara es facin amb la màxima eficiència i sempre respectant els drets dels infants, assegurant que l'infant o adolescent víctima és atès tenint en compte les seves necessitats i el seu benestar per damunt de tot. A la vegada, a través d'aquest document, s'estableixen els estàndards ètics que hauran de guiar els professionals de l'Escolania en el desenvolupament de les seves tasques, establint el comportament adequat que han de tenir en el seu dia a dia.

Finalment, el present protocol d'actuació davant situacions de maltractament físic o psicològic, assetjament i abús sexual s'ha desenvolupat seguint les pautes establertes en el *Protocol marc d'actuacions contra el maltractament a infants i adolescents de Catalunya*⁷. En aquest sentit, les indicacions estan en coherència amb els passos a seguir per part de tots els professionals catalans que actuïn davant d'un cas de maltractament, abús sexual o desprotecció.

2.1. Objectiu general

El present protocol té l'objectiu d'assentar les bases definides per l'Abadia de Montserrat per tal d'assegurar una protecció efectiva de tots els infants i adolescents vinculats a la institució a través de la cura de la seva integritat física, emocional, psicològica i relacional.

Aquest protocol serà el marc sota el qual es guiaran tots els professionals que treballen a l'Abadia de Montserrat i que assegura que totes les persones vinculades amb la institució comparteixen un mateix objectiu a través de les mateixes preses de decisions i conductes en coherència amb les indicacions aquí descrites.

Aquest informe té també la voluntat d'oferir un marc comú que estableixi les bases ètiques sobre les quals s'ha de desenvolupar la feina que es fa amb els infants i adolescents en l'entorn de l'Abadia. Així, en base a la investigació prèvia i als resultats continguts, les propostes busquen generar millores que afectin de forma positiva el dia a dia dels professionals i els infants i adolescents. Sobre els primers, s'espera que a partir de la publicació d'aquest document puguin disposar de més eines per ser capaços de gestionar amb cura i certesa les possibles situacions de vulnerabilitat que es puguin trobar en el desenvolupament de les seves tasques. Pel que fa als infants, es busca que aquests puguin ser protegits de forma efectiva, donant-los autonomia i llibertat i assegurant el seu dret de viure sense violències.

2.1.1. Objectius específics

Definir el marc que ha de delimitar les conductes de tots els professionals de l'Abadia de Montserrat.

⁷ Departament de Treball, Afers Socials i Famílies. Direcció General d'Atenció a la Infància i l'Adolescència. (2017). *Protocol marc d'actuacions contra el maltractament a infants i adolescents de Catalunya*. Generalitat de Catalunya.

- Definir els principis ètics sota els quals s'han de guiar totes les persones vinculades a la institució, independentment del seu càrrec o paper dins de la mateixa.
- Establir les bases de protecció sota les quals els infants quedaran emparats en l'efectiva aplicació del protocol.
- Facilitar la implementació de mesures de prevenció i sensibilització a l'Abadia de Montserrat.
- Promoure la detecció de les situacions de desprotecció, maltractament i abús sexual.
- Fomentar la comunicació i notificació dels casos de desprotecció, maltractament i abús sexual.
- Assegurar la protecció de les persones menors d'edat i de les persones afectades, ja siguin alumnat o professorat.

2.2. Àmbit d'aplicació del protocol

El present protocol va dirigit a totes les persones que, de forma eventual o permanent, treballen a l'Abadia de Montserrat i poden tenir un contacte, amb una major o menor freqüència, amb els infants i adolescents que hi resideixen o la visiten. Aquestes persones, a través de la seva acceptació de treballar en el marc de la institució, es comprometen a seguir les indicacions establertes en aquest document, segons les quals és la seva responsabilitat protegir els infants i adolescents que es troben en els diversos espais de l'Abadia i fer el possible per a què no pateixin cap forma de violència. També, a través de la seva vinculació a l'Abadia de Montserrat, es comprometen a notificar a les persones pertinents qualsevol tipus de sospita o indicador de maltractament infantil que puguin detectar.

2.3. Marc legal i normatiu de referència

El marc legal sobre el qual es desenvolupa el següent document és, principalment, el *Protocol marc d'actuacions contra el maltractament a infants i adolescents de Catalunya*, del Departament de

Treball, Afers Socials i Famílies de la Generalitat de Catalunya⁸. Tal i com senyala el Protocol, el principi d'actuació sobre el qual es basa és el de protegir l'interès superior de l'infant i adolescent (Llei 14/2010, del 27 de maig, dels drets i les oportunitats de la Infància i l'Adolescència).

Aquest protocol es desenvolupa en base als drets dels infants recollits en la Convenció sobre els Drets de l'Infant de les Nacions Unides de 1989, la qual – al seu article 19 – especifica que els Estats membres són responsables de: *“protegir els infants de totes les formes de maltractaments perpetrades pels pares o qualsevol altra persona responsable de la seva cura i establir mesures preventives i de seguiment pel que fa al cas”*⁹. A la vegada, també han de respectar en tot moment l'interès primordial de l'infant quan es portin a terme accions que el concerneixen, tant si són portades a terme per institucions de benestar social públiques o privades, tribunals de justícia, autoritats administratives o cossos legislatius.

Per altra banda, també es pren com a base la Llei orgànica 8/2021, LOPIVI, de 4 de juny, de *Protecció integral a la infància i l'adolescència en front a la violència*, la qual, en el seu article 33, especifica que: *“Tots els centres educatius on cursin estudis persones menors d'edat, hauran de tenir un Coordinador o Coordinadora de benestar i protecció de l'alumnat, que actuarà sota la supervisió de la persona que ostenti la direcció o titularitat del centre”*.

Així, a partir d'aquest protocol es crea la figura del coordinador o coordinadora de benestar i protecció en els centres educatius. Per això, es proposa la designació d'una, o dues persones, que actuïn com a coordinadors de benestar i protecció dels Infants de l'Escolania de Montserrat, a partir d'ara anomenada **Responsable de Protecció i Benestar**.

Per resumir, tot allò que es desenvoluparà en el següent document ho farà en base, en primer lloc, al Protocol autonòmic català, el qual senyala de forma específica les actuacions que s'han de dur a terme davant d'un cas de maltractament en el nostre territori. En segon lloc, a la Llei orgànica 8/2021, LOPIVI, de 4 de juny, de protecció integral a la infància i l'adolescència en front a la violència, d'àmbit estatal. Finalment, es tindran en compte els drets dels infants en tot moment i, concretament, el seu interès superior¹⁰ i l'obligació de protegir-los, garantint el seu benestar.

⁸ Departament de Treball, Afers Socials i Famílies. Direcció General d'Atenció a la Infància i l'Adolescència. (2017). *Protocol marc d'actuacions contra el maltractament a infants i adolescents de Catalunya*. Generalitat de Catalunya.

⁹ Concretament, especifica que *“els estats membres han de prendre totes les mesures legislatives, administratives, socials i educatives apropiades per protegir l'infant contra totes les formes de violència física o mental, lesions, abusos, abandonament o tracte negligent, maltractament o explotació, inclosos els abusos sexuals, físics o mentals, mentre està sota la tutela dels seus pares, tutors legals o de qualsevol altra persona que en tingui la tutela”*.

¹⁰ Article 3 *“Totes les mesures respecte del nen han d'estar basades en la consideració del seu interès superior”*. Assemblea General de les Nacions Unides, *Convenció sobre els Drets del Infants*, 20 de novembre de 1989, Nacions Unides. Disponible en <https://www.unicef.es/educa/biblioteca/convencion-sobre-derechos-nino>

3. CONTEXTUALITZACIÓ

3.1. Un entorn lliure de violència

El present protocol segueix la perspectiva de l'ètica de la cura que es basa en la comprensió del món com una xarxa de relacions en la qual ens trobem immersos, i d'on sorgeix un reconeixement de la responsabilitat envers els altres¹¹. El compromís cap als altres s'entén com una acció en forma d'ajuda. Des d'aquesta perspectiva, una persona té el deure ajudar els altres. Els adults de l'Abadia de Montserrat tenen l'obligació de protegir als infants i potenciar un entorn lliure de violències.

Alhora, viure en un entorn lliure de violències és un dret que tenen tots els infants i que hem d'assegurar les persones adultes. Per tal d'aconseguir-ho, primer cal assentar les bases sobre les quals es podrà generar un context de seguretat i un entorn segur només serà possible en contextos on hi hagi una cultura del bon tracte.

3.1.1. Què entenem per bon tracte?

El bon tracte va més enllà de l'absència de violència¹². És la base sobre la qual es construeix la protecció i els drets de la infància, i és un espectre de conductes molt ample. El bon tracte és la base de la prevenció de la violència perquè parteix de la cura integral de la infància i s'avança al maltractament.

Malgrat que sempre són necessàries, les bones intencions a l'hora de protegir la infància no són suficients. És crucial que hi hagi una formació específica i de qualitat, que permeti conèixer la realitat de la violència per saber com combatre-la. La formació i el coneixement són un dels elements base del bon tracte. Aquest coneixement permetrà allunyar-nos de les falses creences i els mites que sovint ens impedeixen aconseguir una protecció efectiva dels nens, les nenes i els adolescents. A la vegada, també és important que aquests coneixements els traspassem als infants per a què puguin ser capaços d'identificar el maltractament, coneguin els seus drets i sàpiguen què fer si algú no els respecta.

La informació que proporcionem als infants permet empoderar-los, donant-los eines i recursos per a poder demanar ajuda si la necessiten però també potenciant la seva autoestima, respectant el seu ritme de desenvolupament, i donant-los autonomia i llibertat en la presa de decisions.

Una societat on hi hagi una cultura del bon tracte no esperarà que siguin els progenitors els únics en fer-se càrrec de les necessitats d'un nen, sinó que tothom coneixerà i formarà part d'aquesta comesa. Aquesta és la responsabilitat social que hem d'assumir.

Finalment, les persones adultes que vulguin fomentar la cultura del bon tracte també hauran de ser empàtiques amb els infants i les seves necessitats, i mitjançant el diàleg i promovent els espais de

¹¹ Gilligan, C. (2013). *La ética del cuidado*. Fundació Víctor Grífols i Lucas.

¹² Segons l'article 1.3 de la LOPIVI s'entén per bon tracte aquell que, respectant els drets fonamentals dels nens, nenes i adolescents, promou activament els principis de respecte mutu, dignitat de l'ésser humà, convivència democràtica, solució pacífica de conflictes, dret a la mateixa protecció de la llei, igualtat d'oportunitats i prohibició de discriminació dels nens, nenes i adolescents.

comunicació, escoltant la seva veu i donant importància a allò que diuen. Això últim és, a més a més, un element clau d'aquest protocol: només donant veu als infants i escoltant-los les persones adultes serem capaces de poder actuar per a prevenir i detectar els casos de maltractament. Així doncs, s'ha de permetre als infants ser part activa amb veu, més enllà de ser receptors passius de cures i drets. Sota l'angle del bon tracte, la infància ha de tenir veu i les seves relacions s'han de basar en l'escolta activa amb atenció i respecte.

Alhora, les persones adultes podem fomentar el bon tracte a través de ser un model o referent per educar a la infància en els seus drets. Ser respectuosos amb nosaltres mateixos i amb els demés. Tenir cura de les nostres necessitats i de les de les persones del nostre entorn. Predicar amb l'exemple.

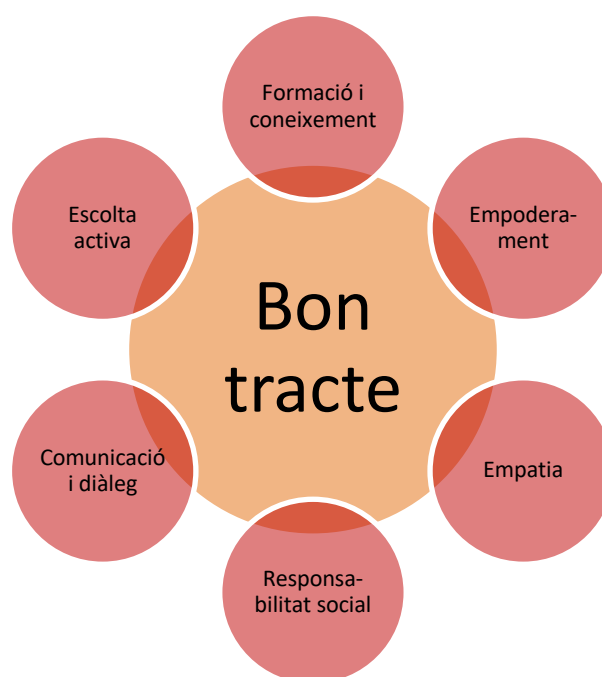

Figura 1. Components del bon tracte.

3.1.2. Concepte d'entorn segur

L'eliminació de la violència i el bon tracte han de garantir-se en tots els àmbits en els que es desenvolupa la vida de nens, nenes i adolescents. Aquests àmbits, segons la LOPIVI, es cataloguen com a entorns segurs i es defineixen com aquells espais que respecten els drets de la infància i promouen un ambient protector físic, psicològic i social, inclòs l'entorn digital¹³.

L'entorn segur és, per tant, aquell context en el qual el risc de patir violència per part dels infants és mínim, mentre que les probabilitats que hi hagi respostes protectores davant de les situacions de maltractament s'amplifiquen.

¹³ Vegi's l'article 3 m) de la LOPIVI.

L'entorn segur és un lloc on la probabilitat de violència contra la infància és mínima i, si aquesta es produeix, la probabilitat que es detecti i es doni una resposta protectora és màxima.

En aquest sentit, identificar un maltractament o un abús només és possible en aquells entorns on els i les professionals tenen els coneixements i la predisposició per fer-ho. Per tant, són espais que disposen d'eines, recursos i personal capaços de detectar situacions de vulnerabilitat i violència vers els infants

Per aquest motiu, el present protocol cerca precisament generar entorns segurs a partir de dos eixos principals: per una banda, a través de la minimització dels riscos existents, com per exemple fent recomanacions sobre la contractació de personal o sobre les instal·lacions de l'Escolania i el seu ús. Per altra banda, a través de l'establiment d'unes guies específiques sobre el procediment de notificar un cas de maltractament, fomentant la seva detecció precoç i actuació protectora.

3.2. Definició i magnitud de la violència contra la infància i l'adolescència

En termes generals, la violència contra infants i adolescents inclou totes les formes de maltractament físic, emocional, sexual, negligència, explotació comercial o d'altre tipus, que resulta en un dany real o potencial per a la salut, la supervivència, el desenvolupament o la dignitat de l'infant o adolescent i que es produeix en el context d'una relació de responsabilitat, confiança o poder^{14,15}. Per tant, es tracta d'actes per comissió o omissió, que poden ser exercits per un adult, un adolescent o un altre infant, i que configuren una victimització per a l'infant o adolescent que els pateix.

La violència contra la infància és un fenomen complex i la seva prevalença varia en funció de diversos factors, que van des de la seva definició conceptual, els tipus de violència estudiats, les fonts de dades consultades, o el territori on es produeix. Segons l'Organització Mundial de la Salut, s'estima que un de cada dos nens i nenes d'entre 2 i 17 anys pateix algun tipus de violència cada any¹⁶. Un dels estudis de revisió més complets publicats fins al moment assenyala que la prevalença de la violència física contra els infants i adolescents al món se situa al voltant del 22,6%, la sexual entre el 18,0% en les noies i el 7,6% en els nois, l'emocional en un 36,3%, la negligència en un 16,3% i la negligència emocional en el

¹⁴ Leeb, R.T., Paulozzi, L., Melanson, C., Simon, T., & Arias, I. (2008). *Child maltreatment surveillance: Uniform definitions for public health and recommended data elements, Version 1.0*. Centers for Disease Control and Prevention, National Center for Injury Prevention and Control.

¹⁵ World Health Organization (2020). *Global status report on preventing violence against children*. WHO.

¹⁶ World Health Organization (2020). *Global status report on preventing violence against children*. WHO.

18,4%¹⁷. No obstant, els experts assenyalen que aquestes xifres probablement estan subestimades, atès que les víctimes tendeixen a no revelar la majoria de les situacions de violència que pateixen.

En el context de les institucions i organitzacions, la prevalença de la violència és del 0,8% al llarg de tota la vida (és a dir, aproximadament 1 de cada 100 infants i/o adolescents) i del 0,4% al llarg de l'últim any. La forma més freqüent de violència és la psicològica (63,2%), seguida de la física (34,6%), sexual (6,4%) i negligència (0,8%)¹⁸.

A Catalunya, els infants i adolescents constitueixen aproximadament el 18% de la població general¹⁹. Les xifres basades en dades autoinformades, obtingudes a partir d'una mostra comunitària al nostre territori, assenyalen que el 83% dels joves d'entre 12 i 17 anys han patit algun tipus de victimització al llarg de la seva vida i el 68,6% durant l'últim any²⁰. Concretament, a la Taula 1 es poden veure aquestes xifres desglossades, que incloent des de delictes comuns (com furt, agressions, vandalisme), victimització pels seus cuidadors (violència física, violència emocional, o negligència en la seva cura), victimització per altres infants o adolescents (assetjament, violència en relacions de festeig), com a testimonis (ja sigui de violència comunitària, en el barri o el centre, com violència familiar, entre els pares o d'aquests caps als germans), a través de les TIC (com l'assetjament sexual, o el ciberbullying).

Taula 1. Prevalença de la victimització al llarg de la vida i els últims dotze mesos.

Tipus de victimització	Al llarg de la vida (%)	En l'últim any (%)
Per delinqüència comú	61,5	45,8
Per un/a cuidador/a	25,3	18,1
Pels iguals (altres infants o adolescents)	48,8	30,6
Sexual	8,7	5,3
Com a testimoni o indirectament	48,9	32,1
A través de les TIC	12,6	8,9

Així doncs, cal assumir que, també al nostre país, els infants i adolescents viuen en un context on la violència és una realitat més freqüent del que com adults voldríem esperar. Cal, per tant, assumint la nostra responsabilitat social en la cura dels més vulnerables, protegir als infants i adolescents en la mesura del que sigui possible i detectar de forma precoç aquestes situacions per a poder aturar-les quant abans millor, potenciant entorns segurs des d'una perspectiva àmplia.

¹⁷ Stoltenborgh, M., Bakermans-Kranenburg, M. J., Alink, L. R., & van IJzendoorn, M. H. (2015). The prevalence of child maltreatment across the globe: Review of a series of meta-analyses. *Child Abuse Review*, 24(1), 37-50.

¹⁸ Shattuck, A., Finkelhor, D., Turner, H., & Hamby, S. (2016). Children exposed to abuse in youth-serving organizations: Results from national sample surveys. *JAMA pediatrics*, 170(2), e154493-e154493.

¹⁹ Direcció General d'Atenció a la Infància i Adolescència (DGAIA, 2021): https://dretssocials.gencat.cat/web/.content/03ambits_tematicos/07infanciaadolescencia/dades_sistema_proteccio/2021/20_21_01_informe_DGAIA.pdf

²⁰ Pereda, N., Guilera, G., & Abad, J. (2014). Victimization and polyvictimization of Spanish children and youth: Results from a community sample. *Child Abuse & Neglect*, 38(4), 640-649.

3.3. Conseqüències de la violència contra la infància

L'experiència de violència durant la infància suposa un important impacte en el desenvolupament de l'infant, que es manifestarà en múltiples conseqüències, que poden perdurar al llarg de la seva vida, com mostra la Taula 2²¹. A més dels costos individuals que té per a la persona que pateix aquestes experiències, la violència també té repercussions socials i econòmiques rellevants per a la societat²².

Taula 2. Conseqüències de la violència exercida contra infants i adolescents.

Conseqüències		
Cognitives i acadèmiques	• Baix rendiment acadèmic • Dificultats de lectura	• Problemes d'atenció i concentració • Pitjor funcionament cognitiu general
Consum de substàncies	• Consum d'alcohol • Consum de drogues	
Problemes de conducta	• Conducta antisocial i delictiva • Escapoliments	• Hostilitat, agressivitat i/o conducta violenta
Problemes interpersonals	• Retraïment o aïllament social • Problemes de relació o ansietat social	• Dificultats en la cura dels fills/es • Dificultats en les relacions de parella
Problemes sexuals	• Conducta sexual de risc • Inici precoç de les relacions sexuals • Conducta sexualitzada i erotitzada	• Malalties de transmissió sexual • Prostitució • Trastorns de la conducta sexual
Risc de revictimització	• Física • Sexual • Psicològica o emocional	
Salut física i malalties	• Alteracions de la son • Alteracions neurològiques • Alteracions i/o retard en el desenvolupament • Asma • Autopercepció de tenir una salut pitjor • Malalties coronàries, hepàtiques i/o pulmonars	• Obesitat • Trastorns ginecològics • Trastorns i símptomes relacionats amb el dolor
Salut mental	• Baixa autoestima • Culpa i/o vergonya • Comportament autodestructiu • Ideació i conducta suïcida • Pors i fòbies • Trastorns depressius • Trastorns d'ansietat • Trastorns de la conducta alimentària	• Trastorns de somatització • Trastorn d'estrès posttraumàtic • Trastorns dissociatius • Trastorn per dèficit d'atenció i hiperactivitat • Trastorns mentals greus • Trastorns de la personalitat

²¹ Norman, R. E., Byambaa, M., De, R., Butchart, A., Scott, J., i Vos, T. (2012). The long-term health consequences of child physical abuse, emotional abuse, and neglect: a systematic review and meta-analysis. *PLOS Medicine*, 9(11), e1001349.

²² World Health Organization (2020). *Global status report on preventing violence against children*. WHO.

3.4. Factors de risc per a la violència

Un dels aspectes clau per a prevenir de manera efectiva la violència contra infants i adolescents és la identificació dels seus factors de risc^{23,24}. S'ha de tenir present que els factors de risc no s'han d'entendre necessàriament com causes, sinó com a variables amb valor predictiu associades de manera significativa a un perill concret.

Un factor de risc es defineix com qualsevol característica o circumstància present que augmenta la probabilitat que es doni una situació de violència en un context concret o en una persona en particular.

En contraposició, els factors protectors són aquells que redueixen la probabilitat de risc quan estan presents, o bé poden prevenir o moderar l'impacte futur de les conseqüències que la violència pot tenir sobre els infants i adolescents victimitzats²⁵. En tot cas, s'ha de tenir en compte que la violència és un fenomen altament complex, que ve determinat per factors o variables individuals (és a dir, del propi infant), familiars i socials (el barri, la comunitat i la cultura) i per les seves interaccions.

En el context de les institucions i organitzacions, podem classificar els factors de risc en tres grans categories: a) els relacionats amb els propis infants i adolescents que poder ser victimitzats; b) els que estan presents en la pròpia institució o organització (situacionals); c) i els que fan referència a la persona que exerceix aquesta violència (victimari o víctima)^{26,27}.

A les següents taules es resumeixen els **principals factors de risc de violència contra els infants i adolescents en el context de les organitzacions**, que inclou les institucions religioses, educatives, sanitàries, d'acolliment i esportives.

²³ Bonta, J., & Andrews, D. A. (2016). *The psychology of criminal conduct*. Routledge.

²⁴ Kaufman, K., Erooga, M., Higgins, D. & Zatzkin, J. (2019). Youth-serving organization safety risks and the situational prevention approach. A B. Lonne, D. Scott, D. Higgins i T. I. Herrenkohl (Eds.), *Re-visioning public health approaches for protecting children* (p. 165-180). Springer.

²⁵ Meng, X., Fleury, M. J., Xiang, Y. T., Li, M., & D'arcy, C. (2018). Resilience and protective factors among people with a history of child maltreatment: A systematic review. *Social Psychiatry and Psychiatric Epidemiology*, 53(5), 453-475.

²⁶ Kaufman, K., Erooga, M., Stewart, K., Zatzkin, J., McConnell, E., Tews, H., & Higgins, D. (2016). Risk profiles for institutional child sexual abuse [en línia]. Recuperat de: <https://www.childabuseroyalcommission.gov.au/sites/default/files/file-list/Research%20Report%20-%20Risk%20profiles%20for%20institutional%20child%20sexual%20abuse%20-%20Causes.pdf>

²⁷ Kaufman, K., Erooga, M., Higgins, D., & Zatzkin, J. (2019). Youth-serving organization safety risks and the situational prevention approach. A B. Lonne, D. Scott, D. Higgins, & T. I. Herrenkohl (Eds.), *Re-visioning public health approaches for protecting children* (pp. 165-180). Springer.

Taula 3. Factors de risc individuals, vinculats als infants i adolescents.

Infants i adolescents
Variables individuals: • Gènere. Tot i que la majoria de víctimes són noies, dins les institucions religioses la proporció de nois victimitzats és superior. • Edat. La franja d'edat més freqüent se situa entre l'etapa de la infància tardana i l'inici de l'adolescència. L'edat de la víctima sembla variar en funció del tipus d'institució/organització, així com del tipus de maltractament. • Història de victimització prèvia, per exemple a la seva família d'origen. • Aïllament físic o social. • Problemes de salut mental i/o diversitat funcional, així com malalties cròniques. Variables familiars: • Famílies amb dificultats econòmiques i d'accés a recursos. • Problemes de salut mental en els/les progenitors/es. • Absència del pare o d'una figura paterna a la llar. • Absència de vincle amb els progenitors. • Dificultats per a qüestionar l'autoritat dels professionals.

Així, com mostra la Taula 3, aquells nens i nenes propers a l'adolescència, amb experiències prèvies de violència, problemes de salut física i/o mental, i aïllats que provenen de famílies amb pocs recursos, problemàtiques i/o desestructurades, presentaran un major risc de patir noves experiències de violència dins una organització.

Taula 4. Factors de risc situacionals, vinculats a l'organització.

Organització
• Elevada quantitat de temps o d'implicació en la institució per part de l'infant o adolescent. • Elevats nivells d'estrès laboral o ambiental dins l'organització. • Recursos humans o materials inadequats o insuficients. • Procediments de seguretat i prevenció poc definits, poc desenvolupats, o absents. • Comunicació deficient o inexistent cap al personal o les persones voluntàries en relació a les polítiques i procediments de prevenció. • Respostes inefectives davant la revelació d'una situació de violència. • Baixa preparació o formació del personal. • Confusió o ambigüitat en els rols que desenvolupen els professionals, així com límits pocs clars • Instal·lacions deficientes, localitzacions i contextos d'alt risc. • Ús de tecnologies que promouen o faciliten la comunicació privada entre l'infant o adolescent i el personal de l'organització. • Activitats on es manté contacte amb persones externes a l'organització: campaments, voluntariats, viatges, extraescolars, etc. • Activitats o pràctiques amb baixa supervisió o on els infants i adolescents es queden a soles amb una persona. • Cultura institucional o organitzacional que no promou o emfatitza el compromís amb la seguretat dels infants i adolescents.

A la Taula 4 s'observa que les organitzacions i institucions també presenten unes característiques que poden afavorir situacions de violència contra els infants i adolescents. No tenir cura dels propis professionals i col·laboradors, ja sigui del seu estat emocional, nivell d'estrès i necessitats de formació, suposa un risc. La manca de protocols que estableixin quins són els límits de conducta que es permeten entre els adults i els infants i quines situacions han d'evitar-se també implica que el risc de situacions de violència s'incrementi. Cal tenir cura també dels espais. Així, cal pensar en una arquitectura de prevenció de la violència que no permeti espais retirats, solitaris, que no facilitin una supervisió. Un important factor de risc a tenir en compte és la cultura institucional. La institució ha de promoure valors com l'empatia, l'assumpció de responsabilitats i l'altruisme, així com potenciar la comunicació i el diàleg amb els infants i adolescents. La violència no és únicament fruit de la conducta individual d'algunes persones, o 'pomes podrides' en una institució²⁸, sinó que l'organització té un pes molt rellevant en la comissió d'aquest tipus de conductes per part dels seus membres.

²⁸ White, M. D., & Terry, K. J. (2008). Child sexual abuse in the Catholic Church: Revisiting the rotten apples explanation. *Criminal Justice and Behavior*, 35(5), 658-678.

Taula 5. Factors de risc individuals, vinculats al victimari o victimària.

Victimari
• Exercir un rol o càrrec on es percep o disposa d'un elevat estatus, poder o autoritat. • Desenvolupament sexual inadequat. • Creences distorsionades sobre els infants i adolescents i els límits en la relació. • En el cas de les persones que exerceixen violència sexual en les institucions o organitzacions, generalment: ○ Compleixen criteris diagnòstics de pedofília, hebefília o altres parafílies. ○ Són majoritàriament del gènere masculí. ○ Tenen una edat més avançada, tot i que entre el 20% i el 30% dels delictes sexuals són comesos per adolescents. ○ Tenen un elevat nivell educatiu i intel·ligència. ○ Tenen alts nivells de congruència emocional amb infants i adolescents. ○ Tenen antecedents penals de naturalesa no sexual.

La Taula 5 mostra que, tot i que no existeix un perfil prototípic de persona maltractadora o abusadora, de la mateixa forma que no existeix un perfil prototípic de víctima, sí que hi ha algunes variables que incrementen el risc de cometre violència, com són ser un home, en l'edat adulta, amb una posició de poder, que no ha tingut un bon desenvolupament sexual, que no coneix les característiques de l'etapa vital de la infància i adolescència, però sí sap com vincular-se emocionalment amb els més joves. Tots aquests factors de risc ens han d'alertar davant una possible sospita de maltractament o abús contra un infant o adolescent.

4. ESTUDI PREVI SOBRE NECESSITATS, PUNTS FORTS I FEBLES

L'estudi realitzat ha perseguit un doble objectiu. Per una banda, determinar les principals necessitats formatives dels professionals que treballen a l'Abadia de Montserrat. Per l'altra, identificar les fortaleeses i els punts febles que presenta la institució com a entorn segur per a la prevenció de la violència contra els infants i adolescents.

4.1. Descripció del mètode

4.2.1. Participants

La mostra està formada per 9 persones, 88,9% homes i 11,1% dones, amb una mitjana d'edat de 47,5 anys (DT = 19,23; Mín. = 23 / Màx. = 75) en el moment de la seva participació en l'estudi, que provenen de diferents àmbits vinculats a l'Abadia de Montserrat: professionals i exalumnes que en algun moment han estat treballadors de l'Abadia o encara ho són.

El 100% de la mostra mantenia o havia mantingut una relació professional amb l'Abadia de Montserrat. Concretament el 55,5% eren membres directius, el 11,1% formava part del personal de la Pastoral del Santuari i el 33,3% constituïen part de l'equip educatiu. Tot i que el total d'exalumnes participants arribava fins al 33,3% de la mostra, tots ells també tenien o havien tingut alguna vinculació laboral posterior amb la institució.

Finalment, el 77,8% referia que feia més de 15 anys que mantenia una vinculació amb l'Abadia de Montserrat, mentre que el 22,2% indicava que aquesta relació s'estenia durant un període comprès entre els 5 i els 10 anys.

4.2.2. Instruments

- Qüestionari en línia: es va crear una qüestionari *ad hoc* per a recollir informació relacionada amb la violència contra els infants i adolescents i les possibles mesures de prevenció. Aquest qüestionari inclou un apartat amb preguntes comunes per a totes les persones participants i una altra secció amb preguntes addicionals per a aquelles que mantenen una vinculació professional amb l'Abadia de Montserrat. En concret, entre la informació explorada s'inclou:
 - Característiques sociodemogràfiques: gènere, edat, tipus de relació i temps que porta vinculat/da a la institució
 - Variables relacionades amb la violència contra els infants i adolescents: indicadors de risc, actuació davant un cas de violència, punts febles i forts de la institució per a la prevenció de la violència, aspectes a millorar i valoració subjectiva de la institució com a entorn segur, descripció del procés de selecció de les persones candidates a llocs de treball en la institució.
- Entrevista semiestructurada: es va elaborar un guió amb preguntes obertes i tancades per a recollir i ampliar informació sobre les respostes facilitades al qüestionari en línia, així com per explorar altres aspectes que les persones entrevistades consideressin rellevants en relació a la prevenció de la violència contra els infants i adolescents.

4.2.3. Procediment

Les dades obtingudes en aquest estudi provenen de tres fonts d'informació principals a les quals s'ha tingut accés o s'ha recollit de forma directa en contacte amb les persones participants i altres professionals. Les fonts principals han estat:

- Documentació facilitada per la institució.
- Qüestionari *ad hoc*.
- Entrevistes a professionals i exalumnes de l'Abadia de Montserrat.

L'administració del qüestionari es va realitzar en línia, enviant un enllaç a professionals, familiars i exalumnes de l'Abadia de Montserrat a través de les adreces de correu electròniques facilitades per un responsable de la institució. L'instrument incloïa els objectius de l'estudi, el consentiment informat i la política de protecció de dades i les preguntes específiques.

Les entrevistes es van dur a terme telefònicament o en format virtual a través d'una plataforma en línia, amb cinc professionals i dos exalumnes que també havien estat o estaven vinculats professionalment a l'Abadia de Montserrat. En aquest cas, la responsable de l'equip de recerca va contactar inicialment amb els i les professionals i exalumnes, per a explicar-los els objectius de l'estudi i sol·licitar la seva participació. Un cop establerta la data d'entrevista, l'equip de recerca va enviar per correu electrònic el consentiment informat i la política de protecció de dades per tal que fos emplenada i signada per totes les persones que van participar. Les entrevistes es van dur a terme durant el període comprès entre el 08/02/2022 i el 22/02/2022, amb una durada d'entre 15 i 45 minuts, i part del seu contingut va ser transcrit posteriorment.

4.3. Resultats

4.3.1. Conclusions de l'estudi previ

Totes les persones entrevistades consideren que a dia d'avui l'Abadia de Montserrat és un lloc segur pels infants. La raó principal per fer aquesta afirmació és el fet que la protecció a la infància és un àmbit al qual se li ha donat molta importància en els darrers anys i s'ha començat a treballar en aquesta direcció. No obstant, també afirmen que cal seguir millorant. Concretament, es parla de la importància de treballar amb totes les persones que tenen un contacte directe amb els infants durant les activitats a l'Abadia Montserrat.

«Cal potser encara una mica més de prevenció, o almenys consciència que hi ha coses que s'han de fer d'una determinada manera per anar d'acord amb la resta

de la societat (no fer les coses "com sempre" perquè sempre s'hagin fet d'una determinada manera). Potser cal demanar més»

En aquest mateix sentit, també s'ha compartit el fet que és necessari portar a terme iniciatives per continuar assegurant que l'Abadia de Montserrat és un espai segur pels infants. Tal i com afirma un antic escolà i actual treballador de l'Abadia, cal continuar treballant per la protecció dels infants a través d'estudis com aquest, per tal de poder fer una anàlisi profunda i extensa sobre tots aquells punts febles o possibles riscos que hi pugui haver i minimitzar-los en la seva totalitat o tant com es pugui.

Pel que fa a la detecció de possibles maltractaments, totes les persones participants afirmen tenir les eines necessàries com per poder identificar indicadors d'una situació de violència contra els infants i adolescents. Alguns dels indicadors que han descrit i que els podrien ajudar a detectar casos d'abusos o maltractaments fan referència tant als infants com a les persones adultes de l'entorn. En aquest sentit, pel que fa a les persones adultes, s'han mencionat alguns indicadors com que un adult tingui una relació diferent amb els infants o faci regals o atencions especials envers algun menor en concret, així com quan hi ha una relació a través de xarxes socials o aparells de comunicació electrònica paral·lela. Altres indicadors mencionats dels propis infants són:

- canvis en el comportament
- canvis en el rendiment acadèmic
- emocions com l'apatia, la por, la ràbia
- malsons
- conducta temorosa per part del nen.
- aïllament del grup d'iguals
- signes evidents de violència en el cos
- jocs sexuals amb companys que no corresponguin a la seva edat
- rebuig vers alguna persona en concret

Pel que fa a l'actuació davant d'un cas de maltractament o abús sexual, tot els treballadors participants en l'entrevista han contestat que sabrien com han d'actuar davant una situació en la qual un infant o adolescent l'informa que està patint algun tipus de violència a l'Abadia de Montserrat.

4.3.2. Descripció dels punts forts per a la protecció dels NNA

Pel que fa als punts forts, es fa especial menció al fet que, com a part de la comunitat religiosa, els principis ètics de l'Abadia de Montserrat exclouen taxativament qualsevol forma de violència.

«El fet d'estar en un santuari, un monestir, que es regeix per uns valors ètics i morals on qualsevol forma de violència queda absolutament exclosa»

Per altra banda, també es destaca el fet que en els últims anys s'ha treballat cap a la millora de la protecció a la infància i la promoció d'aquests valors entre els treballadors i treballadores, en part a

partir de la sensibilització que ha derivat dels casos d'abusos que s'han viscut a Montserrat i la pressió social pel fet que Montserrat és un lloc molt conegut i públic.

«Hi hagi una preocupació per fer-ho tot cada dia millor. Tant la infraestructura com tots els treballadors estan en constant millora per la cura i el benestar dels infants a Montserrat»

A més a més, també es posa en rellevància que les activitats a Montserrat es fan en entorns i condicions que afavoreixen que els infants sempre estiguin acompanyats d'altres infants, així com dels seus professors i monitors de Montserrat.

«Tots els infants menors assistents al curs estan acompanyats d'un adult responsable»

A la vegada, en relació als espais, també es menciona que hi ha una forta adequació de l'edifici de l'Escolania, que evita espais tancats i sense finestres, sempre a la vista de tothom, i que els espais compleixen les normes de seguretat i prevenció. A més a més, un altre fet rellevant és la gran importància que se li dona a les famílies dels infants i a la comunicació amb aquestes.

Per altra banda, també de forma positiva es posa en rellevància que existeixen espais per a poder parlar de les qüestions que preocupen als infants i adolescents que assisteixen a l'Escolania. Aquests espais sempre són grupals.

«Cada grup té una hora a la setmana per parlar de temes que els poden preocupar. El que és més normal és parlar de com va tot i de si hi ha hagut algun incident»

4.3.2. Descripció de potencials situacions de risc

Pel que fa a les situacions de risc, durant les entrevistes es va sol·licitar que els treballadors compartissin un màxim de 5 punts febles o factors de risc que podrien afavorir situacions de violència contra infants i/o adolescents a l'Abadia de Montserrat. Des de les seves visions, s'ha pogut constatar que els espais que generen més preocupació acostumen a ser aquells on els infants i adolescents es poden trobar sols amb una persona adulta, sovint no vinculada amb l'Abadia. Això fa referència, per exemple, al fet que no totes les activitats són organitzades per Montserrat sinó que són organitzades per tercers però allotjant-se a Montserrat, o al fet que no tots els adults que duen a terme una activitat amb menors hagin de signar un compromís per escrit i/o un coneixement de la normativa.

També s'ha assenyalat com a situació de risc el fet que hi hagi menors que es queden a dormir sense la presència dels pares o el fet que l'Abadia de Montserrat és un lloc amb molta visibilitat turística on hi ha una gran quantitat de persones.

A més, lligat a això, també es menciona el gran volum d'activitats que es fan a Montserrat amb menors i el fet que aquestes són molt diferents: des de l'Escolania que és molt estable fins a trobades molt puntuals, així com també la pluralitat i diversitat de persones que intervenen en aquestes activitats.

«Un punt feble que podem tenir en aquest moment és en relació a les persones vinculades amb nosaltres per un voluntariat, i no pas els assalariats que tot està més estructurat»

Pel que fa als espais, es destaca com a punt feble, per una banda, la gran quantitat d'espais on es poden donar aquestes situacions i, per altra banda, el fet que sigui un lloc molt concorregut turísticament i famós, la qual cosa pot encuriosir a moltes persones a través de les xarxes, a la vegada que no hi hagi un control d'accés a l'edifici vigilat permanentment les 24h a l'Escolania.

Finalment, es fa especial èmfasi en el fet que no existeix un protocol específic per a Montserrat i la falta de formació dels professionals en violència contra els infants.

En aquest sentit, es valora positivament el fet que la majoria de respostes tenen en compte factors de risc que investigacions nacionals i internacionals ja han identificat com a possibles aspectes a treballar en totes les institucions. Així, tot i que hi ha importants situacions que s'han de treballar i millorar, és cert que – almenys les persones entrevistades – presenten una alta consciència sobre la necessitat de protegir els infants i saben identificar correctament alguns dels punts febles que poden posar en risc la seguretat de l'entorn.

4.3.3. Treballar a l'Abadia de Montserrat: el procés de selecció

Durant el qüestionari es va voler saber de forma específica sobre el procés de selecció de personal pel qual passa una persona que vol treballar a l'Abadia de Montserrat. Això es va fer perquè aquest moment és clau a l'hora de pensar en la prevenció de la violència contra la infància i l'adolescència dins d'una institució.

Per una banda, un bon procés de selecció pot evitar la contractació personal que posi en risc els escolans i, per l'altra, pot assegurar que aquelles persones que opten per treballar per l'Abadia de Montserrat comparteixen els principis ètics i els valors de la institució. Per tant, no només és un moment important a l'hora d'evitar que es cometin abusos o maltractament, sinó que pot significar un augment de l'esperit de protecció cap a la infància i un incentiu en la seguretat de tot l'entorn.

Pel que fa al cas de l'Abadia en concret, els participants han contestat que aquest procés de selecció pot variar molt en funció de la tasca que porti a terme la persona que es vol contractar. En les activitats del curs de direcció musical i trobades de cant, per exemple, el procés de selecció passa per seleccionar professionals reconeguts i vinculats a les activitats.

«Hi ha des de professors de l'Escolania fins a cambrers del restaurant. Si es tracta d'un lloc de treball vinculat des del Monestir la selecció es fa entre el monjo responsable i el departament de recursos humans (en funció de les necessitats específiques). Si es tracta de personal no vinculat al monestir es fa directament des del departament de recursos humans»

Normalment no es contracta ningú sense alguna referència, i sempre el primer any és de prova (no fan contractes indefinits). A banda d'això, els professionals que treballen a l'Escolania tenen un seguiment

permanent i han d'acreditar que coneixen, han llegit i entès la normativa, i es comprometen a treballar en aquesta línia.

Per altra banda, es té en compte que el professional tingui una relació adequada amb els nois: propera quan ho ha de ser, però amb la distància adequada per desenvolupar la tasca que se li demana. Així mateix, es valora la sensibilitat del o la candidata amb els valors que s'identifiquen amb Montserrat.

No obstant, s'evidencia la manca d'un procés de selecció estructurat per a tot el personal contractat, on alguns treballadors accedeixen al lloc de treball per la seva relació prèvia amb l'Abadia (per exemple, haver estat antic escolà) i el vot de confiança que es disposa en aquesta persona, mentre que d'altres passen per varis filtres de selecció abans de la seva contractació.

4.3.4. Futurs passos

Es va preguntar també als participants pel futur de l'Abadia de Montserrat, fent especial referència a les cinc possibles millores a implementar en la prevenció de la violència contra els infants i adolescents.

Una de les mencions més freqüents va ser el fet que es desenvolupi un protocol específicament pensat per la realitat de l'entorn de Montserrat i que tothom que estigui vinculat a l'Abadia el conegui, així com també conegui aquelles accions que es porten a terme per assegurar la protecció dels infants en l'entorn. En aquest sentit, també es menciona la importància de comunicar aquestes iniciatives a les famílies.

«Tenir un protocol escrit, que tothom hagi de signar per escrit que l'ha llegit i l'ha comprès abans de fer qualsevol activitat amb menors, així com la realització periòdica de xerrades a nivell de professionals / treballadors, però també amb les famílies dels nois que tenim, on s'expliquin les mesures que normalment es prenen però que normalment no en fem una propaganda o difusió»

Per altra banda, també es parla de la necessitat de fer formació sobre la prevenció de la violència contra la infància a tots els treballadors i treballadores de l'Abadia, així com sobre els passos exactes que s'han de seguir en el cas de tenir una sospita o de detectar qualsevol forma de violència cap a un infant.

«Formació contínua per a tots els monjos i personal que treballa amb infants i joves a Montserrat (penso especialment en Escolania i atenció pastoral als joves)»

Lligat a això, també s'ha mencionat la importància de vincular aquestes deteccions amb la notificació als òrgans corresponents, com els cossos de seguretat, i no deixar passar cap sospita. Així mateix, consideren important que tots i totes les persones que treballen a l'Abadia de Montserrat mostrin un compromís real amb la prevenció i el compliment del protocol.

«Mantenir una actitud atenta i de tolerància zero al més mínim indici de violència i marcar uns protocols i referents clars per actuar, si es donés el cas d'una situació violenta»

Pel que fa als espais, també es posa en rellevància el fet que les habitacions dels infants no haurien de ser properes a les habitacions dels treballadors de l'Abadia de Montserrat així com es proposa posar un control de càmeres als accessos dels edificis on hi hagi menors o la presència de vigilants permanentment. A més a més, també es parla de la importància de donar una resposta clara i ferma en els casos reals de violència que s'hagin donat o es puguin donar i aprofitar les trobades de joves per aprofundir i debatre sobre la prevenció de la violència contra infants i joves.

Per altra banda, també es menciona una de les propostes d'aquest protocol, la creació d'una figura encarregada de fer un seguiment específic dels infants.

Finalment, una persona subratlla la necessitat de demanar el certificat de delictes sexuals als professionals que vulguin treballar a l'Abadia de Montserrat, així com altres filtres més estrictes en el procés de selecció.

5 . PROPOSTES DE PREVENCIÓ

5.1. Mesures de prevenció

És ben sabut que la participació en les activitats que es duen a terme en les institucions i organitzacions contribueixen positivament al desenvolupament personal, social, cognitiu, emocional, acadèmic i espiritual dels infants i adolescents²⁹. No obstant això, aquestes activitats també impliquen un risc per a patir diferents tipus de violències. En termes generals, per tal que es doni un episodi de violència, hi ha d'haver un adult, altre infant o adolescent amb un risc potencial per a exercir-la, un infant o adolescent vulnerable, un ambient o context que permeti o faciliti la seva ocurrencia i una situació d'oportunitat per a dur-la a terme³⁰.

Figura 2. Elements necessaris per a què es doni una situació de violència.

L'Abadia de Montserrat, com a institució, té l'obligació d'esdevenir un instrument per al foment del bon tracte a la infància i adolescència i la responsabilitat de desenvolupar una funció preventiva. Per tant,

²⁹ Kaufman, K., Erooga, M., Higgins, D., & Zatzkin, J. (2019). Youth-Serving organization safety risks and the situational prevention approach. A B. Lonne, D. Scott, D. Higgins i T. I. Herrenkohl (Eds.), *Re-visioning public health approaches for protecting children* (pp. 165-180). Springer.

³⁰ Morley, S., & Higgins, D. (s.d). *Understanding situational crime prevention for child sexual abuse: What services need to know*. Institute of Child Protection Studies, Australian Catholic University. Recuperat de: https://safeguardingchildren.acu.edu.au/-/media/feature/micrositesarticles/safeguardingchildren/situational_crime_prevention_for_csa.pdf?la=en&hash=2DF883057B2BCE6F5AF5F644D9A135C9

una de les passes imprescindibles és prioritzar els riscos potencials als quals hem de dirigir els esforços i tenir en compte quins elements poden estar limitant o dificultat la tasca de prevenció.

5.1.1. Espais i infraestructures

Tot i que els episodis de violència es poden produir en qualsevol context o localització, l'aïllament físic de l'infant o adolescent pot esdevenir un factor de risc potencial. Per aquesta raó, serà imprescindible dur a terme les accions necessàries per a minimitzar el risc de victimització, centrant el focus en les particularitats pròpies de l'Abadia de Montserrat.

Com a regla general, és prescriptiu tenir en compte els següents punts:

- ✓ **LIMITAR O PROHIBIR** l'accés a les habitacions, els vestidors, lavabos i altres espais que no s'estan utilitzant.
- ✓ **MANTENIR** les portes i finestres sempre obertes o permetent la visibilitat des de l'exterior en aquelles instal·lacions on interactuen els infants, adolescents i adults. En el cas de tenir espais sense visibilitat, afegir finestretes a les portes.
- ✓ **RESTRINGIR** l'accés a les instal·lacions que tinguin múltiples portes d'entrada i sortida.
- ✓ **DISPOSAR I INFORMAR** d'un responsable adult de totes les activitats que es duen a terme.
- ✓ **CONSTRUIR** instal·lacions i espais amples:
 - Reduir els espais que compten amb un nombre elevat d'habitacions per tal de facilitar la vigilància i visibilitat.
 - Distribuir les activitats per zones.
- ✓ **INSTAL·LAR** càmeres de seguretat a les àrees exteriors més aïllades i sense visibilitat.

Alhora, es poden descriure diferents accions preventives específiques per a situacions determinades, que s'exposen a la Taula 6.

Taula 6. Accions preventives per a gestionar les potencials situacions de risc de violència contra infants i adolescents basades en la prevenció situacional³¹.

Activitats, espais i infraestructures	Accions preventives
Acompanyaments i desplaçaments	✓ Els infants i adolescents només podran marxar amb aquelles persones que estiguin prèviament autoritzades per escrit. ✓ Els acompanyaments es realitzaran, com a mínim, per dos adults. ✓ S'haurà d'informar a altres professionals o responsables del procediment, el qual haurà de constar per escrit (nom de l'infant o adolescent, adults que fan l'acompanyament, motiu del desplaçament, mitjà de desplaçament, destinació, hora de partida i temps aproximat que es trigarà). ✓ Els acompanyaments sanitaris es faran, preferentment, pels membres de la família o un cuidador referent (tutor).
Activitats extraescolars	✓ Assegurar la presència de més d'un adult o professional. ✓ Supervisar el desenvolupament de l'activitat per part d'un coordinador. ✓ Garantir que tots els professionals implicats coneixen les polítiques i procediments per a la prevenció de qualsevol tipus de violència contra els infants i adolescents.
Activitats de lleure	✓ Mantenir una vigilància constant dels infants i adolescents durant el seu temps lliure i en tots els espais. ✓ Comptar amb un mínim de dos monitors/es. ✓ En cas de no disposar de personal suficient, establir un espai segur i comú per a tot el grup. ✓ L'inici i finalització de les activitats requereix la presència de tots els seus membres, tant professionals com infants i adolescents.
Atenció sanitària	✓ L'acompanyament per a rebre atenció sanitària ha de seguir les pautes establertes al punt "Acompanyaments i desplaçaments". ✓ Només podrà ser duta a terme per un/a professional sanitari acreditat. ✓ S'informarà a la família, i en presència de l'infant o adolescent, del tipus d'atenció realitzada.
Desplaçaments dins les instal·lacions	✓ Designar un responsable que supervisi els espais de transició (com passadissos, escales, ascensors, etc.) en els canvis d'activitat i durant el desenvolupament de la mateixa.
Dormir fora de casa (colònies, campaments, convivències, viatges o sortides)	✓ Dur-la a terme com una activitat col·lectiva, garantint que cada infant o adolescent té el seu propi espai per a dormir. ✓ Fer guàrdies per torns en grups de dos monitors o adults. ✓ Evitar que un infant o adolescent dormi a soles en la mateixa habitació que un adult.

³¹ Adaptat de Direcció General de Joventut (2020). *Protocol de prevenció dels abusos sexuals i altres maltractaments en l'àmbit de l'educació en el lleure*. Generalitat de Catalunya.

Activitats, espais i infraestructures	Accions preventives
Espais on es desenvolupen les activitats docents	✓ Evitar que romanguin soles dues persones i amb les portes i/o finestres tancades. ✓ Garantir la visibilitat de l'espai i l'activitat des de l'exterior.
Portes i finestres de despatxos, sales i aules	✓ Tant les portes com les finestres han de permetre la visió des de l'exterior de les activitats que s'estiguin duent a terme per part dels infants i adolescents.
Tutories individuals	✓ Realitzar les tutories sempre a les instal·lacions del propi centre. ✓ Informar de l'hora i la localització on es duran a terme. ✓ Deixar la porta oberta o permetre la visibilitat des de l'exterior en tot moment.
Sortides del centre	✓ Garantir la presència d'adults de la institució a l'entrada i sortida dels infants i adolescents. ✓ Els infants i adolescents només podran marxar amb aquelles persones que estiguin prèviament autoritzades per escrit.
Ús de les TIC a les activitats	✓ Garantir la confidencialitat de les dades. ✓ No facilitar informació personal. ✓ Evitar l'ús de comptes personals durant el desenvolupament de les activitats i dins l'horari laboral. ✓ Supervisar el contingut de les pàgines, xats i aplicacions i controlar l'accés que en fan els infants i adolescents. ✓ Evitar la comunicació mitjançant altres canals que no siguin els establerts prèviament per la institució i sancionar-ne l'ús.
Ús del lavabo	✓ En el cas d'infants, anar acompanyats en grup. Si no és possible, informar a un altre adult de l'acompanyament que es realitzarà. ✓ En el cas d'adolescents, anar acompanyat d'altres iguals o bé acordar el temps necessari per al seu ús.
Ús del vestuari o les dutxes	✓ Dur-la a terme com a activitat col·lectiva i evitar que romanguin soles dues persones amb la porta tancada. ✓ Al menys un adult ha de responsabilitzar-se d'esperar darrere la porta i només marxar quan l'espai estigui buit, deixant la porta oberta en finalitzar l'ús de la instal·lació. ✓ S'informarà a més d'un responsable en cas que un infant o adolescent hagi de fer-ne un ús puntual individualment. ✓ S'ha de promoure l'autonomia de l'infant o adolescent a l'hora d'utilitzar les dutxes.

En totes les situacions descrites anteriorment, cal que els professionals de la institució segueixin les següents directrius generals:

- Portar un registre escrit de les incidències que es puguin produir que inclogui l'hora, una breu descripció de la situació, i les persones implicades.
- Intervenir en cas necessari.

- Informar immediatament a un superior responsable de les incidències.

Figura 3. Directrius generals per a gestionar les potencials situacions de risc de violència contra infants i adolescents.

5.1.2. Personal i professionals

Els adults en general, i les persones vinculades professionalment amb l'Abadia de Montserrat en concret, tenen la responsabilitat de fomentar el bon tracte envers els infants i adolescents. En aquest context de cura han de realitzar quatre tasques essencials³²: la prevenció, detecció, notificació i resposta de protecció immediata als infants i adolescents que pateixen, o estan en risc de patir, qualsevol tipus de victimització o es troben en una situació de vulnerabilitat.

Figura 4. Tasques essencials del personal i els professionals de l'Abadia de Montserrat envers la violència contra els infants i adolescents.

Aquestes quatre tasques essencials es configuren de les conductes específiques que es descriuen a continuació:

- **Prevenció:**
 - Establir relacions afectives amb els infants i adolescents de suport i respecte.
 - Facilitar models de relació sans, respectant les diferències i establint límits.
 - Fomentar les relacions de confiança amb una comunicació oberta.

³² Direcció General de Joventut (2020). *Protocol de prevenció dels abusos sexuals i altres maltractaments en l'àmbit de l'educació en el lleure*. Generalitat de Catalunya.

- Controlar i corregir consistentment el comportament inadequat amb mètodes i estratègies clares, raonables i respectuoses.
- Transmetre normes i regles de conducta a partir d'unes relacions afectuoses.
- Orientar a les famílies cap a pautes educatives i de coneixement, i acceptació del propi infant o adolescent.
- **Detecció:**
 - Observar sistemàticament als infants i adolescents en diferents moments i contextos amb l'objectiu de conèixer i detectar situacions de risc o desemparament.
 - Compartir informació amb la xarxa de professionals per a poder valorar de forma integral la situació de l'infant o adolescent i detectar situacions de risc o vulnerabilitat que requereixin d'una intervenció preventiva.
 - Valorar la gravetat de la situació detectada seguint el *Protocol Marc d'Actuacions en casos d'abusos sexual i altres maltractaments greus* davant qualsevol sospita o certesa de maltractament.
- **Notificació:**
 - Assumir l'obligació ètica i legal d'actuar davant els casos de maltractament o violència contra infants i adolescents dels quals tenim coneixement, segons el marc legal i normatiu de referència.
- **Protecció:**
 - Escoltar a l'infant o adolescent, donar-li credibilitat i tot el suport necessari davant qualsevol situació de violència infanto-juvenil.
 - Coordinar-se amb els professionals de la resta de serveis, oferir espais d'escolta i contenció emocional.
 - Garantir la privacitat de l'infant o adolescent.

Alhora, es poden descriure diferents accions preventives específiques per a situacions determinades, que s'exposen a la Taula 7.

Taula 7. Accions preventives per a gestionar les potencials situacions de risc de violència contra infants i adolescents basades en la prevenció situacional^{33, 34}.

Personal i professionals	Accions preventives
Personal propi de l'Abadia de Montserrat	✓ Garantir que tothom coneix i accepta la normativa en matèria de prevenció de la violència contra infants i adolescents de l'Abadia. ✓ Disposar d'un procés de selecció centrat en la protecció de la infància i adolescència. ✓ Disposar de formació i capacitació específica per a la prevenció de la violència contra infants i adolescents. ✓ Conèixer i acceptar el reglament intern i la normativa en matèria de prevenció de la violència contra infants i adolescents. ✓ Sol·licitar el certificat d'antecedents penals i de naturalesa sexual. ✓ Capacitar i designar un agent de protecció. ✓ Cessar la relació professional amb aquelles persones que vulnerin les normes. ✓ Revisar el Manual dels Treballadors de Montserrat i incloure un punt amb el compromís de l'Abadia de Montserrat com a entorn segur i una breu descripció de les mesures que cal prendre per a prevenir la victimització d'infants i adolescents. ✓ Signar el document de compromís "L'Abadia de Montserrat com a entorn segur pels infants i adolescents".
Personal extern i de manteniment	✓ Exigir a les empreses o serveis externs que estableixin uns mecanismes de control mínims per a garantir la seguretat dels infants i adolescents (per exemple, la sol·licitud del certificat d'antecedents penals i sexuals). ✓ Tenir sempre visible la seva identificació respecte del servei del que prové (targeta, uniforme de l'empresa, etc.). ✓ Conèixer i acceptar el reglament de l'Abadia i la normativa en matèria de prevenció de la violència contra infants i adolescents. ✓ Signar el document de compromís "L'Abadia de Montserrat com a entorn segur pels infants i adolescents".
Hostes i visitants	✓ Conèixer i acceptar el reglament de l'Abadia i la normativa en matèria de prevenció de la violència contra infants i adolescents. ✓ Signar el document de compromís "L'Abadia de Montserrat com a entorn segur pels infants i adolescents".
Voluntaris/àries	✓ Disposar d'un procés de selecció de voluntaris centrat en la protecció de la infància i adolescència. ✓ Sol·licitar el certificat d'antecedents penals i de naturalesa sexual. ✓ Disposar de procediments establerts per a la supervisió i monitorització de

³³ Adaptat de Direcció General de Joventut (2020). *Protocol de prevenció dels abusos sexuals i altres maltractaments en l'àmbit de l'educació en el lleure*. Generalitat de Catalunya.

³⁴ Stop it Now!. Recuperat de: <https://www.stopitnow.org/help-guidance/prevention-tools>

les activitats.

- ✓ Conèixer i acceptar el reglament de l'Abadia i la normativa en matèria de prevenció de la violència contra infants i adolescents.
- ✓ Signar el document de compromís "L'Abadia de Montserrat com a entorn segur pels infants i adolescents".

Com a conductes concretes, cal que tots els adults que mantinguin una relació professional amb l'Abadia de Montserrat acceptin les següents normes:

- ✓ Conèixer i seguir el Manual dels Treballadors de Montserrat.
- ✓ Evitar que es donin situacions on només hi hagi un infant o adolescent a soles amb un adult. S'haurà de garantir la presència, d'almenys, dos adults.
- ✓ Evitar situacions en les quals un infant estigui amb un adolescent sense supervisió.
- ✓ Evitar el lliurament de regals i obsequis, així com fotografies i altres objectes personals dirigits a un infant o adolescent en concret.
- ✓ Evitar donar o sol·licitar dades de contacte personals (telèfon, correu electrònic o altra informació) sense el coneixement i consentiment dels pares o tutors.
- ✓ Utilitzar les xarxes socials i els mitjans de comunicació facilitats per la pròpia institució i evitar l'ús de comptes personals. No contactar, seguir, ni afegir a cap infant o adolescent de l'Escolania des de xarxes socials personals.
- ✓ Utilitzar els dispositius electrònics (ordinador, portàtil, tableta, mòbil, etc.) només per les tasques pròpies del lloc de treball i no per assumptes personals.

5.1.2.1. Formació i supervisió al cos docent/claustre

Per tal d'afavorir el seguiment del protocol i l'actualització dels i les professionals de l'Escolania de Montserrat és important realitzar, de forma periòdica, sessions formatives i de supervisió al cos docent/claustre, en relació a les necessitats detectades per aquest, on hi assistiran especialment els membres de la comissió de seguiment del protocol de prevenció.

En aquestes sessions es tractaran diferents temes com els indicadors per a detectar situacions de violència en els infants i adolescents, es reforçarà el protocol d'actuació a seguir, intern i extern a l'Abadia, i s'actualitzaran els coneixements, resoldran dubtes i supervisaran les mesures que s'hagin pres fins el moment.

5.1.2.2. Indicadors generals de maltractament

A continuació es presenten els indicadors generals de maltractament segons els estudis publicats en l'àmbit nacional i internacional^{35, 36, 37, 38}.

³⁵ Adaptat de Child Welfare Information Gateway (s.d.). *¿Qué es el abuso y la negligencia de menores? Reconociendo los indicios y los síntomas*. Recuperat de: <https://www.childwelfare.gov/pubs/factsheets/ques/>; Echeburúa i Guerricaechevarría (2021); Puerta i Fernández (s.d.).

³⁶ Climent, E. P., Fernández, I. C., Jalón, M. J. D. A., Arias, M. D. R. M., Jurado, E. M., Valcarce, J. M. B., ... y Montoro, F. J. L. (2007). Tercera parte: detección y prevención del maltrato infantil desde el centro educativo. Guía para el profesorado. *A Protocolos de respuesta para equipos directivos y profesorado ante situaciones problemáticas en los centros educativos: guía*

La presència d'un indicador aïllat no necessàriament implica que s'hagi produït una situació de violència, però serà necessària una vigilància més propera del cas per tal d'esbrinar si l'indicador apareix repetidament o es dona conjuntament amb altres, així com la seva durada i intensitat. També s'haurà de considerar com, on i amb qui apareixen aquests indicadors.

S'ha de tenir present que aquests indicadors també es poden manifestar davant altres situacions difícils que l'infant o adolescent pot estar experimentant com, per exemple, la mort d'un familiar, la separació dels progenitors o altres situacions emocionalment estressants o rellevants.

Taula 8. Indicadors generals de violència o maltractament infantil relacions amb la víctima i el victimari.

Indicadors relacionats amb l'infant o adolescent víctima
✓ Mostra canvis sobtats en el seu comportament o rendiment escolar. ✓ Presenta problemes de concentració i aprenentatge que no són atribuïbles a causes físiques o psicològiques específiques. ✓ Presenta queixes somàtiques reiterades (mals de panxa, mals de cap, sense una causa mèdica). ✓ Presenta lesions físiques en diferents fases de curació, sense tractament mèdic. ✓ Exhibeix un estat d'alerta permanent, com si s'estigués preparat perquè succeeixi alguna cosa dolenta. ✓ No s'aprecia la supervisió d'un adult referent. ✓ Es mostra excessivament submís, passiu, retret o es mostra violent, irascible, agressiu. ✓ Arriba d'hora a l'escola o a altres activitats, es queda fins tard o no vol marxar. ✓ Mostra canvis d'actitud en l'ús de les tecnologies i/o necessitat sobtada de privacitat a l'hora d'utilitzar els dispositius.
Indicadors relacionats amb el victimari
✓ Nega l'existència de problemes en l'infant o adolescent o el culpa d'aquests. ✓ Demana als mestres o altres responsables de la cura de l'infant o adolescent que utilitzin una disciplina física severa si aquest es porta malament. ✓ Valora l'infant i adolescent de forma negativa. ✓ Exhibeix elevats nivells d'exigència quant al rendiment físic o acadèmic que l'infant o adolescent no pot assolir. ✓ Manifesta dependència de l'infant o adolescent com a font principal per a la cura, atenció i satisfacció de les seves pròpies necessitats emocionals. ✓ Mostra baixa preocupació manifesta pel benestar de l'infant o adolescent.

Existeixen múltiples documents amb indicadors específics per a les diverses formes de maltractament que pot viure un infant, des de la violència activa comesa per un adult o cuidador (com pot ser el maltractament físic, emocional o sexual), la violència per omissió (o negligència o desprotecció) o aquella que poden dur a terme altres infants i adolescents (assetjament escolar, violència en les

relacions de festeig). També hi ha manuals específics per a identificar indicadors vinculats a formes de violència que es produeixen online. A l'apartat de Recursos poden trobar alguns d'aquests documents.

5.1.2.3. Selecció de personal

Objectiu principal del cribratge i la selecció dels professionals i personal voluntari

Un procés de selecció segur té com a objectiu principal reduir al màxim el risc de que persones inadequades, amb un risc d'exercir violència contra els infants i/o adolescents, accedeixin a institucions o organitzacions on puguin tenir contacte amb potencials víctimes. És responsabilitat de la institució fer tot el necessari per a prevenir qualsevol tipus de violència vers els infants i adolescents que tenen al seu càrrec.

Principis generals³⁹

La selecció segura ha d'estar integrada dins el procés de selecció que ja es duu a terme per part de l'Abadía de Montserrat a l'hora de contractar nou personal o incloure la participació de persones voluntàries a les activitats que es desenvolupen. Això requereix planificar acuradament tot el procés i garantir:

- a) que es disposi del temps necessari per a dur a terme el procés de selecció;
- b) estar disposat a abordar certs temes sensibles amb el/la candidat/a;
- c) disposar de formació adequada per a realitzar un procés de selecció segur.

Tot i que no disposem d'instruments o processos infal·libles per a identificar a aquelles persones que presenten un risc potencial de violència contra els infants i adolescents, sí podem dur a terme tota una sèrie de procediments que ens permeti identificar actituds, valors i conductes associades a aquest risc. Al contrari del que es pensa, no hem d'oblidar que, en general, aquestes persones presenten un perfil aparentment normalitzat en la majoria dels casos⁴⁰ i ells mateixos són conscients que els processos de selecció generalment no són rigorosos⁴¹.

A continuació, es presenta un llistat mínim de comprovació cribratge per a una selecció segura⁴² que dins dels processos de selecció de l'Abadía caldria seguir.

³⁹ Saul, J., & Audage N. C. (2007). *Preventing child sexual abuse within youth-serving organizations: Getting started on policies and procedures*. Centers for Disease Control and Prevention, National Center for Injury Prevention and Control.

⁴⁰ Erooga, M. (2009). *Towards safer organisations: Adults who pose a risk to children in the workplace and implications for recruitment and selection*. National Society for the Prevention of Cruelty to Children (NSPCC).

⁴¹ Erooga, M., Allnock, D., & Telford, P. (2012). *Towards safer organisations: Using the perspectives of convicted sex offenders to inform organizational safeguarding of children*. National Society for the Prevention of Cruelty to Children (NSPCC).

⁴² Adaptación del Model PICK, de Cleary, K. (2012). *Safer Recruitment – Guidance for Organisations*. A M. Erooga (Ed.). *Creating safer organisations. Practical steps to prevent abuse of children by those working with them* (p. 122-140). Wiley-Blackwell.

Taula 9. Indicadors de cribatge per a una selecció segura.

Activitat	Grau d'assoliment (Sí / No)	Observacions o accions necessàries
PLANIFICAR I DISSENYAR UN PROCÉS DE SELECCIÓ INTEGRAL		
1) Assegurar-se que les descripcions dels llocs de treball i les especificacions de les persones reflecteixin els límits dels rols i les responsabilitats per a la protecció dels infants i adolescents. Descriure les competències i l'experiència requerida per a accedir al lloc específic.		
2) Enviar als candidats informació sobre els estàndards de protecció, la cultura i els valors de la institució/organització i els controls de verificació requerits. Fer menció específica i textual al posicionament de la institució i les conseqüències que té qualsevol forma de violència exercida per part d'un professional		
3) Informar que totes les dades i informacions facilitades seran contrastades i verificades.		
4) Identificar i formar adequadament al personal que duu a terme el procés de selecció.		
IDENTIFICAR		
5) Assegurar-se que hi hagi un mínim de 2 persones al llistat de sol·licituds per al lloc de treball que complexin amb els criteris i requisits establerts i identificar qualsevol buit o manca.		
6) Avaluar els candidats mitjançant múltiples mètodes de selecció sempre que sigui possible (entrevistes preliminars, exercicis escrits, role-playings, administració de proves psicomètriques, etc.).		
7) Sondejar els valors i les actituds cap als infants i/o adolescents com a part del procés d'entrevista.		
COMPROVAR		
8) Comprovar els antecedents penals de tot el personal que treballa amb infants i/o adolescents.		
9) Comprovar els documents d'identitat de cada candidat i acceptar només els originals.		
10) Contrastar un mínim de 2 referències i fer seguiment d'aquelles que siguin preocupants o poc clares, mitjançant trucada telefònica o videoconferència. Descartar les referències i cartes de recomanació escrites.		
11) Demanar als candidats que informin sobre qualsevol condemna penal o qualsevol altra informació rellevant per		

a treballar amb infants i/o adolescents com a part del procés de selecció.		
MANTENIR		
12) Durant la incorporació de tot el personal nou, establir expectatives clares sobre quin és el comportament acceptable i els límits de la seva tasca o funció.		
13) Lliurar el manual dels treballadors de Montserrat.		
13) Assegurar-se que el personal tingui tota la formació necessària per a exercir la seva tasca de forma segura i eficaç.		
14) Dur a terme reunions de supervisió individuals periòdiques amb tot el personal i centrar-se en les seves actituds, valors i comportaments, així com en allò que fan.		
15) Assegurar-se que existeixin polítiques i procediments clars i accessibles, indicant al personal què ha de fer si té alguna preocupació sobre un infant i/o adolescent o sobre la conducta d'alguna persona envers aquest menor.		
16) Respondre de manera ràpida i adequada a qualsevol denúncia sobre el comportament d'un membre del personal envers un infant i/o adolescent.		

Nota. Taula adaptada de Cleary (2012)⁴³. El terme “personal” s’aplica tant a les persones contractades per la institució o organització com al personal voluntari.

5.1.2.4. La comissió de seguiment del protocol de prevenció

Aquesta **Comissió de Seguiment** té com a objectiu principal la responsabilitat de desenvolupar, actualitzar, implementar i supervisar les polítiques i els procediments per a convertir l’Abadia de Montserrat en un entorn segur.

La Comissió estarà formada per un mínim de quatre membres, que necessàriament ha d’incloure al Prefecte de l’Escolania, el responsable de recursos humans, el Responsable o responsables de Protecció i Benestar i al menys un membre de la comunitat que tingui coneixements específics i experiència professional en la prevenció de la violència contra els infants i adolescents.

La Comissió revisarà les polítiques, els procediments i el protocol de prevenció, com a mínim, anualment. Totes les propostes de millora, actualitzacions i modificacions s’hauran d’exposar en Junta per a la seva valoració i aprovació. Posteriorment, serà necessari supervisar la seva implementació i elaborar un informe anual sobre el seu grau d’execució i els resultats obtinguts.

La Comissió també s’encarregarà d’atendre i donar resposta a tots els casos de violència contra els infants i adolescents dels quals tinguin coneixement a través de qualsevol mitjà, comès per qualsevol

⁴³ Cleary, K. (2012). Safer Recruitment – Guidance for Organisations. A M. Erooga (Ed.). *Creating safer organisations. Practical steps to prevent abuse of children by those working with them* (p. 122-140). Wiley-Blackwell.

membre de la congregació, personal professional intern o extern, voluntaris, visitants, o altres infants o adolescents.

5.1.3. Infants i adolescents

5.1.3.1. Infants i adolescents de l'Escolania de Montserrat

Les principals pautes de prevenció de situacions de violència i maltractament aniran dirigides a qualsevol infant o adolescent de l'Escolania de Montserrat. Així, el personal de l'Abadia ha de poder dur a terme les tasques que es detallen a continuació^{44, 45}.

- ✓ **IDENTIFICAR** les situacions potencials on els infants i adolescents poden exercir violència contra els iguals.
- ✓ **DETECTAR** les situacions potencials on els infants i adolescents poden patir violència.
- ✓ **SUPERVISAR** als infants dins el recinte, i no només a l'aula, per a poder detectar de forma primerenca els casos de violència.
- ✓ **OBSERVAR** el comportament de l'infant o adolescent i intervenir en cas necessari, no només en els casos més evidents, sinó també en conductes que poden esdevenir inadequades en el futur.
- ✓ **PLANIFICAR I DUR A TERME** activitats extracurriculars:
 - Desenvolupar jocs entre iguals amb regles per a la promoció de relacions igualitàries i de cooperació.
 - Facilitar un espai per l'expressió emocional dels infants per a que comparteixin possibles pensaments o sensacions inadequades, ja sigui com a victimaris o víctimes.
- ✓ **FACILITAR** informació sobre els drets i deures dels infants, adequada a l'edat i el nivell de desenvolupament.
- ✓ **PROPORCIONAR** educació sexual i afectiva ajustada a la seva edat i no assumir que disposen dels coneixements o que els adquiriran a través de l'experiència i la maduresa.
- ✓ **ESTABLIR** límits i regles de conducta clares quant al comportament inadequat que poden manifestar cap a altres infants o adolescents i les pautes d'actuació previsibles per a corregir-lo.
- ✓ **DONAR A CONÈIXER** la figura del **responsable de protecció**, com un adult proper, a qui es poden dirigir si estan patint, o coneixen que algun company està patint, una situació de risc o de violència.

⁴⁴ McGrath, K. (2019). Understanding and managing sexualized behavior in children and adolescents. Recuperat de: <http://www.kieranmcgrath.com/publications/>

⁴⁵ Morales, J. M., y Costa, M. (2001). La prevención de la violencia en la infancia y la adolescencia. Una aproximación conceptual integral. *Intervención Psicosocial*, 10(2), 1221-1239.

Per altra banda, una forma de materialitzar aquesta part de l'activitat preventiva és la capacitat i sensibilització a infants i adolescents en forma de tallers específics. Així, a banda de les sessions formatives del cos docent/claustr de l'Escolania de Montserrat, es realitzaran tallers periòdics anuals amb el curs de 6è de primària, i es donarà suport a l'educació afectiva-sexual al centre.

5.1.3.2. Infants i adolescents que visiten l'Abadia de Montserrat

L'Abadia de Montserrat rep anualment un nombre important de visitants, que sol superar els dos milions i mig. Molts d'aquests visitants són infants i adolescents, ja sigui acompanyats de les seves famílies, com de l'escola o centres de lleure.

Si bé l'Abadia no pot assumir la responsabilitat de la detecció de situacions de violència en aquests infants o adolescents externs a la mateixa, sí té com a filosofia facilitar un entorn segur en tots aquells espais que la configuren i per part de tots aquells professionals que hi treballen.

Així, a més de tot el que respecta al personal i l'arquitectura dels espais, cal informar als visitants del compromís de l'Abadia de Montserrat amb la protecció dels infants o joves envers la violència, mitjançant cartells en els espais públics que recordin que Montserrat és un entorn segur per als infants.

5.2. Pautes d'actuació davant la detecció d'un cas de maltractament

La detecció d'un cas de maltractament s'ha de notificar a les autoritats pertinents. Això és un deure moral i una obligació legal contemplada a la Llei Orgànica 8/2021, de 4 de juny, de protecció integral a la infància i l'adolescència davant de la violència, en l'article 15 sobre el deure comunicació de la ciutadania:

"Tota persona que adverteixi indicis d'una situació de violència exercida sobre una persona menor d'edat està obligada a comunicar-ho de forma immediata a l'autoritat competent i, si els fets poguessin ser constitutius de delictes, a les Forces i Cossos de Seguretat, al Ministeri Fiscal o l'autoritat judicial, sens perjudici de prestar l'atenció immediata que la víctima necessiti".

A més a més, l'article 16 fa referència al deure de comunicació qualificat, concretant que el deure de comunicació:

"és especialment exigible a aquelles persones que per raó del seu càrrec, professió, ofici o activitat, tinguin encomanada l'assistència, la cura, l'ensenyament o la protecció de nens, nenes o adolescents i, en l'exercici de les mateixes, hagin tingut coneixement d'una situació de violència exercida sobre aquests".

És a dir, que els professionals que treballen en contacte amb infants, com ho són tots els professionals de l'Abadia de Montserrat, tenen el deure de notificar qualsevol sospita de maltractament que puguin tenir en l'exercici de les seves funcions. A més a més, també s'afegeix, en el punt 2 d'aquest mateix article 16, que qualsevol sospita o coneixement d'una possible situació de violència d'una persona

menor d'edat, s'han de comunicar de manera immediata als serveis socials competents i, si aquesta violència pogués resultar que la salut o la seguretat del nen, nena o adolescent es trobés amenaçada, ho hauran de comunicar de forma immediata a les Forces i Cossos de Seguretat i/o al Ministeri Fiscal.

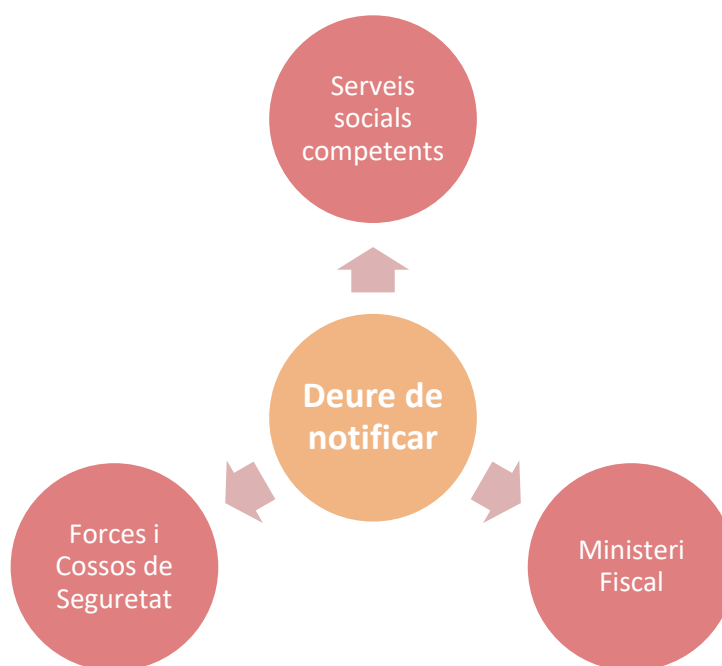

Figura 5. Comunicació d'una situació de risc o possible desemparament d'un infant.

5.2.1. La primera resposta davant d'una revelació

L'actuació a nivell burocràtic començarà en el moment en què el cas detectat es notifiqui a les autoritats pertinents. No obstant, la nostra actuació davant d'un cas de desprotecció, maltractament o abús sexual començarà molt abans: amb la primera resposta que proporcionem davant la sospita o revelació.

Sempre s'ha de donar credibilitat a una revelació de maltractament o abús i actuar en conseqüència. Això és crucial per evitar victimitzar novament a l'infant i poder començar la seva recuperació immediatament.

Cal tenir en compte que rebre una revelació o detectar un maltractament infantil, sigui del tipus que sigui, pot tenir conseqüències emocionals sobre la persona que ha fet aquesta detecció. Així doncs, és important poder entendre que mai no es podrà gestionar de forma adequada un cas de violència contra la infància o adolescència si el professional no és conscient dels efectes que té sobre si mateix. Per tant, el primer pas per poder actuar davant d'un cas de maltractament és ser conscient que, sigui com sigui, ens afectarà i hauran d'estar preparats per gestionar, en primer lloc, allò que sentim.

En segon lloc, caldrà poder oferir a l'infant o adolescent un espai de seguretat. És important ser capaços d'escoltar allò que ens ha de dir sense qüestionar ni indagar sobre els detalls del que explica. Sempre, quan hi hagi una revelació, es pressuposarà que allò que ens explica és cert i actuarem en conseqüència.

Els professionals no han d'investigar els fets ni tenen la formació adequada per determinar si allò que l'infant o adolescent explica és veritat o no, per tant, la majoria de les vegades el paper més important serà el d'escoltar de forma activa, demostrant que ens importa allò que ens diu.

La dificultat d'explicar un maltractament

Compartir una experiència de violència és molt difícil per a un infant o adolescent. Sovint, la persona que ha comés aquesta violència és algú que s'estimen i que tenen a prop, o pot ser que els hi faci vergonya que la gent sàpiga que els han fet mal. Per això, sempre cal recordar-los que el pas que han donat ha estat molt valent.

Aquestes són algunes de les raons per les quals pot ser difícil per una víctima explicar allò que li ha passat:

- Té por que el victimari faci mal als companys o els seus éssers estimats.
- Té por a denunciar, al judici, a haver de declarar i explicar amb detall el que ha viscut.
- Té por a les conseqüències que tindrà explicar-ho sobre la seva estructura social i/o familiar, especialment si l'agressor/abusador és una persona valorada.
- Té por a no poder comunicar correctament el que va passar, a no ser cregut, a ser acusat de mentider.

Molts professionals poden pensar que el simple fet de rebre una revelació no els converteix en subjectes realment útils per un infant o adolescent víctima de violència. No obstant, quan els infants trien la persona a qui revelen una situació d'aquest tipus, sovint s'ho han pensat molt abans i escullen algú que els hi ha transmès confiança. Per això, és important que els professionals de l'Abadia de Montserrat que treballen en contacte amb els infants tinguin present que, probablement, per aquest infant fer aquesta revelació ha estat molt difícil i el seu paper serà crucial. És probable que anys més tard, quan aquest infant o adolescent sigui adult, encara recordi quina va ser la resposta del professional. Per aquest motiu, és important actuar en base als criteris que es mostren a la següent figura.

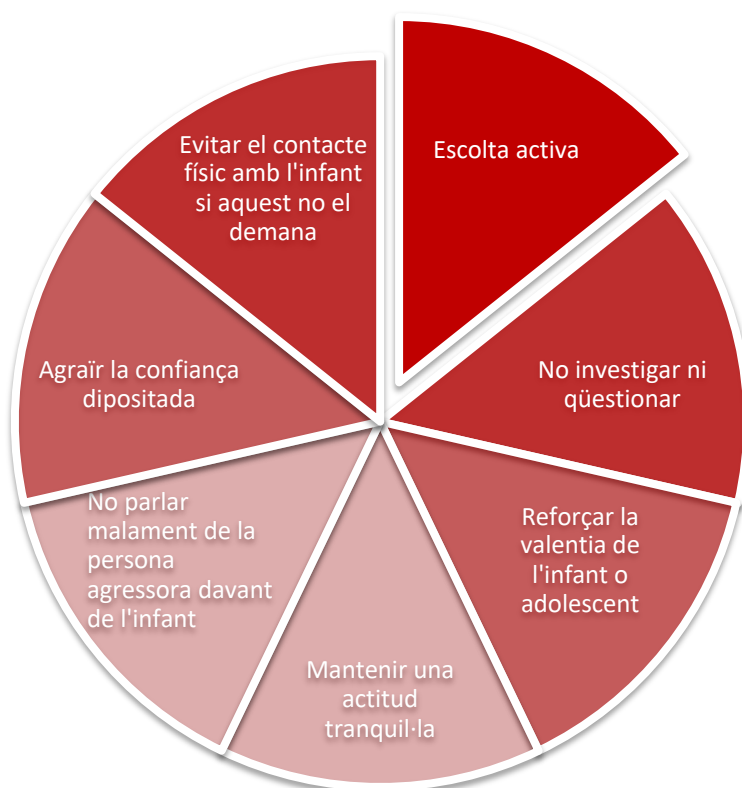

Figura 6. Elements principals per respondre davant d'una revelació de maltractament o abús infantil.

Nota: Diferents formes en les quals les persones adultes poden transmetre confiança i reforçar el testimoni dels infants que han patit violència. Adaptat de *Abordatge de l'Abús Sexual Infantil en el lleure. Pautes d'actuació i orientacions per tenir cura de les emocions*, de Fundació Vicki Bernadet, 2021, Direcció General de Joventut Departament de Treball, Afers Socials i Famílies.

Cal recordar que l'actuació davant d'un cas de desprotecció o maltractament pot ser un procés que generi molts dubtes i qüestionaments si no es compta amb l'ajuda i acompanyament d'altres professionals experts. Per això, sempre que es tingui coneixement d'un cas de desprotecció, maltractament o abús sexual s'haurà d'informar a la persona responsable de gestionar aquests casos. En el cas de l'Abadia de Montserrat, al director de l'escola, al director del cor o al responsable de la residència, depenent on es detecti el cas. Sempre, a més a més, s'haurà de notificar al **Responsable de Protecció i Benestar** específicament designat.

Cap membre de l'Abadia de Montserrat:

- ✓ Ha d'ignorar, realitzar un judici de valor, ni plantejar dubtes al nen, nena o adolescent, sobre la veracitat o no de la sospita o existència de maltractament, assetjament o abús sexual.
- ✓ Ha de revisar el cos del nen, nena i/o adolescent en cap cas.
- ✓ Ha de formular interrogatoris. Totes les preguntes seran realitzades pel personal competent i en condicions de protecció suficients de manera tal que no propiciïn la revictimització.

El professional de l'Abadia de Montserrat no diagnostica ni confirma el maltractament, assetjament i/o abús sexual infantil, sinó que notifica la seva sospita

També es recomana sempre que la institució treballi en xarxa i busqui recursos més enllà de la pròpia institució: els serveis socials bàsics, la Direcció General d'Atenció a la Infància i l'Adolescència, les unitats multidisciplinàries hospitalàries, els Equips Funcionals d'Experts⁴⁶ (EFE) o la Policia són alguns exemples d'actors que poden acompanyar-nos en aquest procés.

El **Responsable de Protecció i Benestar** de l'Abadia de Montserrat haurà de facilitar a aquests professionals experts tota la informació que disposi del cas, que ha d'incloure:

- ✓ Indicadors significatius que puguin observar-se en el nen, nena o adolescent (físics, comportamentals o d'un altre tipus).
- ✓ Informació aportada per la persona menor d'edat (confessions que realitzi el menor a l'escola o que arribin al coneixement de l'escola).
- ✓ Informacions aportades per terceres persones que es valorin fiables (família de la persona menor d'edat, companys/es, professorat...).

INDICADORS observats en l'infant o adolescent

INFORMACIÓ aportada per l'infant o adolescent

INFORMACIÓ aportada per altres persones

Figura 7. Informació que ha d'aportar el responsable de protecció de l'Abadia als professionals experts externs a aquesta.

⁴⁶ Les funcions dels EFE són valorar, atendre, tractar i fer el seguiment dels infants i adolescents víctimes de violència sexual i/o maltractament greu de més de 72 hores. A més, els professionals d'aquests equips col·laboren en la prevenció i la detecció de les situacions de risc, treballant conjuntament amb els professionals del territori i en coordinació amb els professionals d'altres àmbits (departaments de Treball, Afers Socials i Famílies, d'Educació, de Justícia, d'Interior, etc.) que són agents imprescindibles per detectar, prevenir, atendre i fer el seguiment de possibles situacions de violència sexual o maltractament greu. Per més informació, veure: https://canalsalut.gencat.cat/web/.content/_A-Z/M/maltractaments_infancia/equips-funcionals-experts.pdf

Conèixer el protocol intern	Per poder tenir una bona actuació cal saber quins passos s'han de seguir dins de l'Abadia
Mantenir la calma	Cal respondre amb serenor, de forma clara i segura, mantenint els límits de la nostra actuació en el que ens pertoca.
Ser sincers	És convenient poder ser honestos amb l'infant i la seva família, no amagant res sobre el procés.
Mostrar empatia	Els infants víctimes se senten, en la majoria de casos, confosos, avergonyits, culpables. Hem d'empatitzar amb el seu malestar i no censurar l'expressió d'emocions.
Treballar en xarxa	És important poder comunicar el cas a les persones especialitzades en la seva gestió més enllà de l'Abadia, i és imprescindible confiar en la seva feina.
Respectar la intimitat de l'infant	Per tal que aquest infant o adolescent pugui continuar fent una vida normalitzada dins de l'espai de l'Abadia s'ha d'evitar promoure el seu etiquetatge o estigmatització.

Figura 8. Claus per una bona actuació^{47,48,49}.

5.2.2. El responsable de protecció i benestar

Tenint en compte que, en la majoria dels casos, les víctimes tendeixen a no revelar o denunciar les situacions de violència que pateixen per múltiples motius, és necessari que puguin comptar amb el suport d'una o varies persones responsables d'assumir el rol d'agent o **Responsable de Protecció i Benestar**.

Es tracta d'una o varies persones a les quals poden adreçar-se tant el personal, com els professionals i, especialment, els infants i adolescents per a exposar obertament qualsevol preocupació en relació a una situació de risc o un episodi de violència contra un infant o adolescent.

Així doncs, el *Protocol marc d'actuacions contra el maltractament a infants i adolescents de Catalunya*⁵⁰ crea la figura del coordinador o coordinadora de benestar i protecció en els centres educatius, que dins de l'àmbit de l'Abadia de Montserrat serà anomenada **Responsable de Protecció i Benestar**.

⁴⁷ Departament d'Educació. Departament de Treball, Afers Socials i Famílies (2019). *Protocol d'actuació entre els departaments de treball, afers socials i famílies i d'ensenyament, de prevenció, detecció, notificació, derivació i coordinació de les situacions de maltractament infantil i adolescent en l'àmbit educatiu*. Generalitat de Catalunya.

⁴⁸ Direcció General de Joventut (2020). *Protocol de prevenció dels abusos sexuals i altres maltractaments en l'àmbit de l'educació en el lleure*. Generalitat de Catalunya.

⁴⁹ Departament de Treball, Afers Socials i Famílies. Direcció General d'Atenció a la Infància i l'Adolescència. (2017). *Protocol marc d'actuacions contra el maltractament a infants i adolescents de Catalunya*. Generalitat de Catalunya.

Aquesta figura, presenta una sèrie d'obligacions, que han estat adaptades al context de l'Abadia de Montserrat, com pot veure's a continuació.

- ✓ **REBRE** una formació especialitzada i continuada en violència contra la infància i l'adolescència, recursos, lleis i normatives.
- ✓ **IMPLEMENTAR** mesures que assegurin el màxim benestar per als nens, nenes i adolescents de l'Abadia, així com la cultura del bon tracte a aquests.
- ✓ **DISSENYAR** plans de formació sobre prevenció, detecció precoç i protecció dels nens, nenes i adolescents, dirigits tant al personal que treballa a l'Abadia de Montserrat com als infants i joves.
- ✓ **REGISTRAR** totes les sospites i casos detectats dins l'Abadia de Montserrat, presentant informes semestral i/o anuals a la seva Direcció.
- ✓ **COORDINAR** els casos que requereixin d'intervenció per part dels serveis socials competents, havent d'informar les autoritats corresponents, si es valora necessari, i sense perjudici del deure de comunicació en els casos legalment previstos.
- ✓ **NOTIFICAR** a les Forces i Cossos de Seguretat de l'Estat aquelles situacions que suposin un risc per a la seguretat de les persones menors d'edat.
- ✓ **COMUNICAR** a l'Agència Espanyola de Protecció de Dades aquelles situacions que puguin implicar un tractament il·lícit de dades de caràcter personal de les persones menors d'edat.

Sempre que es tingui coneixement d'un cas de maltractament infantil es notificarà al superior immediat i, paral·lelament al **Responsable de Protecció i Benestar**, el qual posarà en marxa el protocol d'actuació intern i serà el responsable de notificar el cas als tutors legals, així com aquells professionals externs que pertorqui, en funció del *Protocol marc d'actuacions contra el maltractament a infants i adolescents de Catalunya*⁵¹.

Així doncs, el **Responsable de Protecció i Benestar** és una figura crucial en l'actuació davant d'un cas de maltractament infantil i serà necessària al llarg de tot el procés. Entre les seves característiques destaquen les que es poden veure a la Figura i que mostren que, a part de ser una persona altament formada en el tractament a víctimes menors d'edat, ha d'estar disponible per a aquestes i per als professionals de l'Abadia, actuant com a enllaç entre els infants i la resta de persones, ja sigui dins de l'Abadia, com pot ser Direcció, com fora, amb la família i els professionals que hagin d'intervenir en el cas.

⁵⁰ Departament de Treball, Afers Socials i Famílies. Direcció General d'Atenció a la Infància i l'Adolescència. (2017). *Protocol marc d'actuacions contra el maltractament a infants i adolescents de Catalunya*. Generalitat de Catalunya.

⁵¹ Departament de Treball, Afers Socials i Famílies. Direcció General d'Atenció a la Infància i l'Adolescència. (2017). *Protocol marc d'actuacions contra el maltractament a infants i adolescents de Catalunya*. Generalitat de Catalunya.

Figura 9. Característiques que ha de tenir el Responsable de Protecció.

Alhora, des de la institució, cal dotar al **Responsable de Protecció i Benestar** de recursos per a portar a terme la seva feina de forma adequada. La institució ha d'informar a tota la comunitat de l'Abadia de Montserrat de l'existència d'aquesta figura, les seves tasques i responsabilitats, i la seva autoritat davant possible situacions de risc o violència. El responsable ha de comptar amb una adreça de correu electrònic pròpia, que tota la comunitat conegui, i a la qual puguin dirigir les seves sospites. També ha de ser una persona que rebi formació sobre victimització infantil de forma continuada i que porti un registre detallat de qualsevol situació de sospita o cas detectat a l'Abadia de Montserrat.

5.2.3. Violència comesa per familiars

De totes les formes de victimització que pateixen els infants i adolescents la més freqüent és la negligència, seguida del maltractament físic, emocional o sexual, en la majoria d'ocasions, per part dels seus pares o cuidadors principals. Quan el victimari és un familiar de l'infant serà més complicat que aquest reveli allò que li ha passat i haurem de tenir en compte que és possible que tingui sentiments molt ambivalents respecte a la figura maltractadora. Que una persona adulta, familiar de l'infant, exerceixi violència contra aquest no vol dir que l'infant automàticament l'odiï. Tot el contrari, la majoria de víctimes de violència intrafamiliar senten empatia i proximitat cap a la persona que els ha fet mal. Per això, és important no parlar malament d'aquesta persona davant de l'infant, ja que pot ser que això el faci penedir-se d'haver-ho explicat.

Quan el cas de violència s'ha produït dins de l'àmbit familiar el principal objectiu de l'actuació serà protegir a l'infant i evitar el seu contacte amb la persona que li ha fet mal. Per fer això caldrà informar als serveis responsables del procés d'investigació.

La persona de l'Abadía de Montserrat que detecti un cas de maltractament, desprotecció o abús sexual intrafamiliar en un infant o adolescent haurà de comunicar-se d'immediat amb una sèrie de persones i equips.

- ✓ **INFORMAR** al director de l'escola, al director del cor o al responsable de la residència, depenent on es detecti el cas. Paral·lelament, sempre s'informarà al responsable de protecció.
- ✓ **AVISAR** a la Direcció General d'Atenció a la Infància i l'Adolescència (DGAIA) trucant al telèfon INFÀNCIA RESPON 116 111. Mitjançant aquest servei, la DGAIA engega l'activació dels protocols que corresponguin i mobilitza l'equip a qui pertorqui actuar segons la tipologia de la trucada⁵².
- ✓ **AVISAR** també a l'hospital de referència, on l'infant o adolescent serà atès per l'Equip Funcional d'Experts⁵³ si el maltractament o abús ha succeït en les últimes 72 hores o hi ha clars signes de ferides físiques. Si es dona el cas que la família no és protectora, serà el responsable de protecció o el director del servei on s'ha identificat el cas qui haurà d'acompanyar a l'infant en taxi a l'hospital.

És important tenir en compte que, de vegades, la família protegirà a la persona que ha fet mal a l'infant perquè no creuen l'infant o no volen que això que ha passat afecti a la família. Existeix una tendència a silenciar els casos de maltractament intrafamiliar, sobretot quan es tracta d'un abús sexual. Per aquest motiu, sempre serà necessari que la institució sigui capaç d'assegurar que s'interposa una denúncia contra la persona que ha comès aquest maltractament. En aquest sentit, una forma de poder assegurar que hi ha una investigació és comunicant els fets a Fiscalia mitjançant un correu electrònic.

Cal recordar sempre que no hem de decidir si allò que ens explica l'infant o adolescent és cert o no. Ara bé, hem d'actuar i notificar el cas per a què les persones especialitzades puguin investigar i determinar si hi ha hagut un maltractament.

⁵² Veure:

https://dretssocials.gencat.cat/ca/ambits_tematicos/infancia_i_adolescencia/proteccio_a_la_infancia_i_ladolescencia/maltractaments_dinfants_i_adolescents/infancia_respon/telefon_infancia_respon_116_111/

⁵³ En el cas de la violència sexual de menys de 72 hores i dels maltractaments greus que poden posar en perill la integritat de l'infant o l'adolescent, una vegada hagin estat atesos pels serveis d'urgència, els equips funcionals d'experts (EFE) en fan el diagnòstic clínic (el diagnòstic forense i social són competència del Departament de Justícia i de la Direcció General d'Atenció a la Infància i l'Adolescència, respectivament) i el tractament psicològic en els casos en què sigui necessari, així com l'assessorament als professionals de la resta de serveis sanitaris. Veure: https://canalsalut.gencat.cat/web/.content/_A-Z/M/maltractaments_infancia/equips-funcionals-experts.pdf

5.2.2. Violència comesa per persones externes a la família

Quan el cas és extrafamiliar, és a dir, no passa dins de l'àmbit familiar, la persona que té una sospita o rep una revelació haurà de seguir unes passes similars però que, en aquest cas, impliquen a la família de l'infant.

- ✓ **INFORMAR** al director de l'escola, al director del cor o al responsable de la residència, depenent on es detecti el cas. Paral·lelament, sempre s'informarà al responsable de protecció.
- ✓ **AVISAR** a la família de l'infant o adolescent de la situació que s'ha detectat i sol·licitar-los que ho comuniquin a la Direcció General d'Atenció a la Infància i l'Adolescència (DGAIA) trucant al telèfon INFÀNCIA RESPON 116 111. Si la família no és protectora, aquesta comunicació s'haurà de fer des de l'Abadia, per part del responsable de protecció.

Violència comesa per un professional de l'Abadia de Montserrat

Quan la persona sospitosa d'haver exercit qualsevol forma de violència contra un infant formi part del personal o equip de professionals de l'Abadia de Montserrat, aquesta haurà de ser apartada immediatament de les seves funcions de forma preventiva fins que s'esclareixin els fets.

El responsable de protecció i el director del servei on es troba la persona sospitosa seran els encarregats de notificar-li que s'està portant a terme una investigació i que serà apartat de les seves funcions de forma preventiva. A la vegada, hauran d'informar a les autoritats policials dels fets, sense deixar de banda l'atenció a l'infant.

Si la persona sospitosa forma part de l'Escolania s'informarà a la Inspecció d'educació i als serveis territorials del Departament d'Ensenyament els quals informaran als serveis centrals del Departament d'Ensenyament de la situació del cas i de les intervencions dutes a terme.

En tot moment, l'Abadia de Montserrat actuarà assegurant la màxima transparència, acompanyant i compartint tota la informació sobre el cas amb les famílies, les autoritats i resta d'equips professionals implicats en el cas. En els casos de maltractament físic o abús sexual, l'Abadia de Montserrat podrà personar-se al judici com a acusació particular.

5.2.4. Quan el victimari és menor d'edat

Quan la persona que ha comés el maltractament o l'abús és un menor d'edat, aleshores haurem de notificar-ho sempre a la DGAIA, trucant al 116 111, i a la família de l'infant víctima. Si el menor d'edat que ha comés la violència també forma part de l'Escolania, també haurem d'informar a la seva família. Cal recordar que quan el menor tingui menys de 14 anys es considerarà no imputable però això no resta l'obligació de fer una notificació dels fets a les autoritats.

Segons l'article 3 de la LORPM 5/2000, quan l'autor sigui menor de 14 anys no se li exigirà responsabilitat penal davant dels fets sinó que el Ministeri Fiscal el remetrà a l'entitat pública competent en matèria de protecció de menors per tal de valorar la seva situació i promoure, si s'escau, les mesures de protecció necessàries⁵⁴.

Pel que fa a la responsabilitat penal del menor, l'article 19 del el Codi Penal, LO 10/1995, estableix que els menors de 18 anys no seran responsable criminalment i en cas de que un menor de 18 anys cometi un fet delictiu podrà ser responsable en acord amb la llei que reguli la responsabilitat penal del menor; la Llei Orgànica 5/2000, de 12 de gener, reguladora de la responsabilitat del menor (LORPM). Aquesta mateixa llei deixa constància de la importància de poder intervenir amb aquests menors des d'un enfocament educatiu, ja que donat el seu desenvolupament no es pot considerar que estiguin plenament socialitzats.

Sovint, és la pròpia família de la víctima que anirà a interposar la denúncia a la policia. No obstant, com a institució protectora, l'Escolania de Montserrat ha d'assegurar-se que s'interposa aquesta denúncia. Així doncs, si es dona el cas que la família no és protectora, serà el **Responsable de Protecció i Benestar** o el director del servei on s'ha identificat el cas qui haurà de notificar el cas a la policia i, en el cas que sigui necessari, acompanyarà a l'infant en taxi a l'hospital.

5.3. Implementació

5.3.1. Model d'implementació

Les institucions i organitzacions han de programar tota una sèrie de passes per a poder implementar de forma efectiva les estratègies per a la prevenció de la violència contra infants i adolescents. Això implica:

- a) Crear espais segurs on els professionals i el personal puguin parlar obertament sobre la violència que s'exerceix contra els infants i adolescents
- b) Disposar d'objectius clars quant a les estratègies, polítiques i pràctiques que s'adoptaran.
- c) Dissenyar un procés per a desenvolupar les polítiques i pràctiques de prevenció que siguin acceptades per tothom.

El risc de violència és real i l'Abadia de Montserrat, com a institució que brinda tota una sèrie de serveis a infants i adolescents, té la responsabilitat de protegir-los. Per aquest motiu, resulta imprescindible que s'avaluïn les mesures preventives disponibles en l'actualitat. La següent Taula de Verificació per la implementació d'un programa de prevenció de la violència permetrà auto-avaluar i identificar els punts

⁵⁴ La Llei Orgànica 5/2000, de 12 de gener, reguladora de la responsabilitat del menor (LORPM) determina que l'edat mínima per exigir responsabilitat penal es als catorze anys. A l'article 3, s'exposa que els autors menors de catorze anys no se'ls exigirà responsabilitat penal sinó que s'aplicarà la normativa de protecció de menor previst al Codi Civil. La fixació de l'edat ve determinada per l'article 5.3 de la LORPM que estableix que s'ha de referir al moment de al comissió del fet delictiu. Així doncs s'estableix la franja d'edat d'intervenció penal dels catorze anys als disset anys, subdividint-se en dues franges, contemplant diferent gravetat de la sanció si el menor té entre catorze i setze anys o bé si té entre setze i divuit anys.

forts i febles de la institució pel que fa a la violència contra la infància i l'adolescència. Les mesures estan classificades en⁵⁵:

- Programa o política de prevenció
- Sensibilització i capacició
- Selecció de personal i voluntaris
- Interacció amb els infants i adolescents
- Seguretat i protecció dels infants i adolescents
- Incidents i resposta davant situacions de violència
- Després de l'incident

S'entén que l'Abadia de Montserrat pot considerar-se com un entorn segur si el seu model d'implementació ha assolit al menys el 75% del criteris establerts a continuació.

⁵⁵ Adaptat de Church Mutual Insurance Company S.L. (2020). Evaluación de la prevención del abuso sexual. Recuperat de: [CM0069-2020-01-RC-Sexual-Abuse-Assessment_SP.pdf \(widen.net\)](#)

Taula 10. Llistat de verificació per a la implementació d'un programa de prevenció de la violència contra infants i adolescents en l'Abadia de Montserrat⁵⁶

Mesures o estratègies	Qualifiqui cadascun d'aquests punts a través de la següent escala: No) No es duu a terme o no s'ha fet mai.) Necessita millorar-se o no es duu a terme regularment. Sí) Es duu a terme regularment. NA) No aplicable.	Temporalització Indiqui el termini en el qual està prevista la seva implementació: CT) A curt termini (en els pròxims 12 mesos). MT) A mig termini (en els pròxims 1-2 anys) LM) A llarg termini (en els pròxims 3-5 anys)	Indiqui qui o quines seran les persones responsables de desenvolupar i implementar aquest punt.	Pla i tasques a realitzar per la seva millora o implementació.
Programes o polítiques de prevenció				
Disposem d'un programa o política per escrit implementat per a la prevenció de la violència contra els infants i adolescents	☐ No ☐ ? ☐ Sí ☐ No aplicable	☐ CT ☐ MT ☐ LM		
El nostre programa o política de prevenció requereix que es verifiquin els antecedents penals de totes les persones candidates a un lloc de treball i dels voluntaris.	☐ No ☐ ? ☐ Sí ☐ No aplicable	☐ CT ☐ MT ☐ LM		
El nostre programa o política de prevenció requereix que es verifiquin els antecedents penals dels empleats actuals i voluntaris al menys cada dos anys.	☐ No ☐ ? ☐ Sí ☐ No aplicable	☐ CT ☐ MT ☐ LM		

⁵⁶ Adaptat de:

- Church Mutual Insurance Company S.L. (2020). *Evaluación de la prevención del abuso sexual*. Recuperat de: [CM0069-2020-01-RC-Sexual-Abuse-Assessment SP.pdf \(widen.net\)](#)

- Saul, J. (2007). *Preventing child sexual abuse within youth-serving organizations: Getting started on policies and procedures*. US Department of Health and Human Services, Centers for Disease Control and Prevention, National Center for Injury Prevention and Control, Division of Violence Prevention.

El nostre programa o política de prevenció requereix i ofereix una guia sobre les preguntes de selecció que es realitzaran durant l'entrevista.	☐ No ☐ ? ☐ Sí ☐ No aplicable	☐ CT ☐ MT ☐ LM
El nostre programa o política de prevenció requereix específicament la monitorització i supervisió de la seva implementació i ús.	☐ No ☐ ? ☐ Sí ☐ No aplicable	☐ CT ☐ MT ☐ LM
Responsabilitzem als nostres treballadors, treballadores i voluntaris de comprometre's amb el programa o política de prevenció i disposem d'una normativa per a retirar-los del seu lloc de treball si no s'adscriuen a aquest compromís de l'Abadia de Montserrat com a entorn segur.	☐ No ☐ ? ☐ Sí ☐ No aplicable	☐ CT ☐ MT ☐ LM
Disposem d'un professional que exerceix com a Responsable de Protecció i Benestar.	☐ No ☐ ? ☐ Sí ☐ No aplicable	☐ CT ☐ MT ☐ LM
El Responsable de Protecció i Benestar ha estat format específicament en la detecció i prevenció de la violència contra infants i adolescents.	☐ No ☐ ? ☐ Sí ☐ No aplicable	☐ CT ☐ MT ☐ LM
El Responsable de Protecció i Benestar ha estat presentat a tot el personal i els voluntaris, indicant quin rol desenvolupa per a garantir un entorn segur.	☐ No ☐ ? ☐ Sí ☐ No aplicable	☐ CT ☐ MT ☐ LM
El nostre programa o política de prevenció es revisa al menys anualment per a mantenir-lo actualitzat, amb l'objectiu que continuï cobrint les necessitats de la institució i protegeixi als infants i adolescents.	☐ No ☐ ? ☐ Sí ☐ No aplicable	☐ CT ☐ MT ☐ LM
Hem creat una Comissió de Seguiment que es responsabilitza de desenvolupar, actualitzar, implementar i supervisar les polítiques i procediments de prevenció.	☐ No ☐ ? ☐ Sí ☐ No aplicable	☐ CT ☐ MT ☐ LM

La Comissió atén i dona resposta a tots els casos de violència contra els infants i adolescents, comesos per qualsevol membre de la congregació, personal professional intern o extern, voluntaris, visitants, o altres infants o adolescents.	☐ No ☐ ? ☐ Sí ☐ No aplicable	☐ CT ☐ MT ☐ LM
Sensibilització i capacitat		
El nostre programa o política de prevenció inclou requisits inicials i anuals de capacitat o formació per a treballadors i voluntaris.	☐ No ☐ ? ☐ Sí ☐ No aplicable	☐ CT ☐ MT ☐ LM
La capacitat o formació inclou educació sobre la normativa legal per a prevenir la violència contra els infants i adolescents, polítiques d'organització per a abordar el risc de violència, la motivació d'aquestes polítiques i les mesures disciplinàries que es portaran a terme contra qualsevol persona que transgredeixi les normes o les polítiques; o bé que toleri o promogui aquestes transgressions i no les reporti.	☐ No ☐ ? ☐ Sí ☐ No aplicable	☐ CT ☐ MT ☐ LM
La capacitat o formació inclou educació sobre el desenvolupament sa i segur de la infància i adolescència.	☐ No ☐ ? ☐ Sí ☐ No aplicable	☐ CT ☐ MT ☐ LM
La capacitat o formació inclou educació sobre l'abast i les conseqüències de la violència contra els infants i adolescents, els indicadors, factors de risc i de protecció, i les circumstàncies en que es pot produir.	☐ No ☐ ? ☐ Sí ☐ No aplicable	☐ CT ☐ MT ☐ LM
La capacitat o formació inclou informació sobre el comportament que duen a terme els victimaris i com reconèixer els indicadors.	☐ No ☐ ? ☐ Sí ☐ No aplicable	☐ CT ☐ MT ☐ LM

La capacitació o formació inclou educació sobre la detecció, notificació i prevenció de la violència contra infants i adolescents, així com de la gestió davant la revelació i el suport.	☐ No ☐ ? ☐ Sí ☐ No aplicable	☐ CT ☐ MT ☐ LM
La capacitació o formació inclou educació sobre els drets i deures dels infants, violència i victimització, formació afectiu-sexual dirigida als infants i adolescents.	☐ No ☐ ? ☐ Sí ☐ No aplicable	☐ CT ☐ MT ☐ LM
Selecció de personal (treballadors i voluntaris)		
Utilitzem fulls de sol·licitud per escrit per a totes les persones candidates i voluntàries.	☐ No ☐ ? ☐ Sí ☐ No aplicable	☐ CT ☐ MT ☐ LM
La sol·licitud escrita requereix l'emplenament d'informació necessària per a comprovar els antecedents i interessos de les persones sol·licitants.	☐ No ☐ ? ☐ Sí ☐ No aplicable	☐ CT ☐ MT ☐ LM
La sol·licitud escrita conté preguntes dissenyades per a ajudar-nos a determinar si les relacions de les persones sol·licitants són madures i adultes, així com si disposen de límits definits i estàndards ètics de conducta per la interacció amb infants i adolescents.	☐ No ☐ ? ☐ Sí ☐ No aplicable	☐ CT ☐ MT ☐ LM
La verificació de l'existència d'antecedents penals que reflecteixi qualsevol historial de conducta violenta o sexual constitueix un motiu d'exclusió immediat.	☐ No ☐ ? ☐ Sí ☐ No aplicable	☐ CT ☐ MT ☐ LM
Realitzem verificacions de referències professionals i personals de totes les persones que es relacionen amb els infants i adolescents de la institució.	☐ No ☐ ? ☐ Sí ☐ No aplicable	☐ CT ☐ MT ☐ LM
Obtenim referències verbals (mitjançant trobada, trucada o reunió virtual), i no només escrites, de totes les persones sol·licitants.	☐ No ☐ ? ☐ Sí ☐ No aplicable	☐ CT ☐ MT ☐ LM

Les verificacions de les referències inclouen preguntes sobre la interacció de la persona candidata amb els infants i/o adolescents.	☐ No ☐ ? ☐ Sí ☐ No aplicable	☐ CT ☐ MT ☐ LM
Verifiquem que les persones candidates a un lloc de treball o de voluntariat presenten el certificat d'antecedents penals i de naturalesa sexual.	☐ No ☐ ? ☐ Sí ☐ No aplicable	☐ CT ☐ MT ☐ LM
Les persones responsables del procés de selecció estan capacitades per a formular preguntes i identificar respostes que poden ser indicatives d'un risc potencial de violència. Les entrevistes inclouen preguntes obertes que motiven respostes més elaborades.	☐ No ☐ ? ☐ Sí ☐ No aplicable	☐ CT ☐ MT ☐ LM
Totes les persones candidates i voluntàries que opten a un lloc que implica un contacte amb els infants i adolescents passen per un procés de selecció.	☐ No ☐ ? ☐ Sí ☐ No aplicable	☐ CT ☐ MT ☐ LM
Hem creat criteris que defineixen com s'utilitzarà la informació de selecció per a determinar la idoneïtat de la persona candidata.	☐ No ☐ ? ☐ Sí ☐ No aplicable	☐ CT ☐ MT ☐ LM
Disposem d'assessorament legal per a assegurar-nos que les nostres polítiques de selecció no infringeixen cap normativa que prohibeixi la discriminació en el lloc de treball.	☐ No ☐ ? ☐ Sí ☐ No aplicable	☐ CT ☐ MT ☐ LM
El nostres programes i polítiques defineixen qui prendrà la decisió final sobre una persona candidata o voluntària.	☐ No ☐ ? ☐ Sí ☐ No aplicable	☐ CT ☐ MT ☐ LM
No fem excepcions en el nostre procés de selecció amb persones conegudes o que hagin treballat anteriorment per la nostra institució.	☐ No ☐ ? ☐ Sí ☐ No aplicable	☐ CT ☐ MT ☐ LM

Totes les persones candidates i voluntàries són informades sobre la nostra política i procediments relacionats amb la prevenció de la violència contra infants i adolescents.	☐ No ☐ ? ☐ Sí ☐ No aplicable	☐ CT ☐ MT ☐ LM
Proporcionem un codi de conducta de la nostra institució a tots els nostres treballadors i voluntaris.	☐ No ☐ ? ☐ Sí ☐ No aplicable	☐ CT ☐ MT ☐ LM
Requerim que totes les persones candidates o voluntàries signin un document que descrigui el nostre programa o política de prevenció de la violència contra infants i adolescents, i que confirmin que ho comprenen i estan d'acord.	☐ No ☐ ? ☐ Sí ☐ No aplicable	☐ CT ☐ MT ☐ LM
Utilitzem formularis autoinformatos per preguntar als sol·licitants sobre els seus antecedents penals.	☐ No ☐ ? ☐ Sí ☐ No aplicable	☐ CT ☐ MT ☐ LM
Interacció amb els infants i/o adolescents		
Comptem amb directrius específiques que defineixen les interaccions que són acceptades amb els infants i adolescents.	☐ No ☐ ? ☐ Sí ☐ No aplicable	☐ CT ☐ MT ☐ LM
Disposem de directrius específiques que limiten o prohibeixen les interaccions un a un entre infants/adolescents i adults (regla de les dues persones, excepte si l'activitat està definida específicament en el programa).	☐ No ☐ ? ☐ Sí ☐ No aplicable	☐ CT ☐ MT ☐ LM
La nostra política de prevenció disposa de directrius específiques que prohibeixen o restringeixen certes activitats (per exemple, trobades o activitats durant la nit, interaccions en els lavabos o les dutxes, etc.).	☐ No ☐ ? ☐ Sí ☐ No aplicable	☐ CT ☐ MT ☐ LM

Requerim el permís dels progenitors o tutors per a totes les activitats que es realitzen fora de l'horari de l'Escolania i/o fora del centre.	☐ No ☐ ? ☐ Sí ☐ No aplicable	☐ CT ☐ MT ☐ LM
Prohibim que les i els treballadors i voluntaris s'impliquin o permetin contactes indeguts (per exemple, fer-se pessigolles, jugar a lluita lliure, asseure's a la falda, etc.).	☐ No ☐ ? ☐ Sí ☐ No aplicable	☐ CT ☐ MT ☐ LM
Prohibim que les i els treballadors i voluntaris permetin a un menor seure al seient davanter d'un vehicle, en cas que sigui necessari transportar a un infant o adolescent sense que viatgin altres persones en el vehicle.	☐ No ☐ ? ☐ Sí ☐ No aplicable	☐ CT ☐ MT ☐ LM
Disposem de directrius específiques que limiten i defineixen en quins casos una o un treballador o voluntari pot transportar a un infant i/o adolescent.	☐ No ☐ ? ☐ Sí ☐ No aplicable	☐ CT ☐ MT ☐ LM
Prohibim que les i els treballadors i voluntaris mostrin preferències per un infant i/o adolescent a través d'obsequis o altres formes de favoritisme.	☐ No ☐ ? ☐ Sí ☐ No aplicable	☐ CT ☐ MT ☐ LM
Prohibim que les i els treballadors i voluntaris tinguin qualsevol tipus de contacte extern personal amb els infants i adolescents (excepte les reunions programades on hi hagi altres persones presents), contactes a través del correu electrònic, telèfon, missatges de text o altre mitjà.	☐ No ☐ ? ☐ Sí ☐ No aplicable	☐ CT ☐ MT ☐ LM
Prohibim que les i els treballadors i voluntaris promoguin el secret entre els infants/adolescents i els seus progenitors o tutors.	☐ No ☐ ? ☐ Sí ☐ No aplicable	☐ CT ☐ MT ☐ LM

Prohibim que les i els treballadors i voluntaris instrueixin i permetin a altres membres del personal o voluntariat transgredeixin qualsevol norma o política de la institució.	☐ No ☐ ? ☐ Sí ☐ No aplicable	☐ CT ☐ MT ☐ LM
Prohibim que les i els treballadors i voluntaris prenguin represàlies contra altres membres del personal o voluntariat que informin als responsables de sospites de transgressió de la normativa o política, o que reportin sospites de situacions de violència a les autoritats públiques o els serveis socials.	☐ No ☐ ? ☐ Sí ☐ No aplicable	☐ CT ☐ MT ☐ LM
Les xarxes socials es monitoritzen periòdicament per a detectar possibles problemes, riscos o conductes inadequades entre el personal del centre, voluntaris i altres persones.	☐ No ☐ ? ☐ Sí ☐ No aplicable	☐ CT ☐ MT ☐ LM
Prohibim que les i els treballadors i voluntaris passin temps a soles amb un infant o adolescent en situacions on no poden ser observats per altres persones.	☐ No ☐ ? ☐ Sí ☐ No aplicable	☐ CT ☐ MT ☐ LM
Prohibim que els infants o adolescents més grans passin temps amb infants més petits sense la presència d'adults.	☐ No ☐ ? ☐ Sí ☐ No aplicable	☐ CT ☐ MT ☐ LM
Disposem de personal específic que es responsabilitza de mantenir les polítiques de prevenció per escrit i reforcin el seu compliment.	☐ No ☐ ? ☐ Sí ☐ No aplicable	☐ CT ☐ MT ☐ LM
Mantenim una comunicació regular amb els progenitors o tutors per tal d'informar-los de les activitats, el progrés i els problemes dels seus fills.	☐ No ☐ ? ☐ Sí ☐ No aplicable	☐ CT ☐ MT ☐ LM

Disposen d'un mètode per a assegurar una distribució adequada entre infants/adolescents i treballadors/voluntaris. Aquest inclou una distribució per grups d'edat i la possibilitat de reduir aquesta proporció si els infants són relativament petits, si el personal o els voluntaris són relativament inexperts o si les activitats dificulten la seva monitorització o control.	☐ No ☐ ? ☐ Sí ☐ No aplicable	☐ CT ☐ MT ☐ LM
Seguretat i protecció dels infants i adolescents		
Les nostres instal·lacions i l'entorn físic permet que les activitats es puguin observar i interrompre.	☐ No ☐ ? ☐ Sí ☐ No aplicable	☐ CT ☐ MT ☐ LM
De forma periòdica, inspeccionem i reparem, o realitzem tasques de manteniment a les instal·lacions i punts d'accés (per exemple, finestres o portes).	☐ No ☐ ? ☐ Sí ☐ No aplicable	☐ CT ☐ MT ☐ LM
La vegetació es poda amb freqüència per a minimitzar la possibilitat d'amagatalls i àrees no observables.	☐ No ☐ ? ☐ Sí ☐ No aplicable	☐ CT ☐ MT ☐ LM
Les àrees i sales destinades als infants i adolescents disposen de finestres internes que permeten l'observació i les revisions.	☐ No ☐ ? ☐ Sí ☐ No aplicable	☐ CT ☐ MT ☐ LM
Podem controlar l'accés a les instal·lacions i altres entorns físics amb l'ajuda d'adults a més dels empleats o voluntaris.	☐ No ☐ ? ☐ Sí ☐ No aplicable	☐ CT ☐ MT ☐ LM
Controlem estrictament les activitats amb els infants i adolescents fora de les instal·lacions de la nostra organització.	☐ No ☐ ? ☐ Sí ☐ No aplicable	☐ CT ☐ MT ☐ LM
Avaluem tots els espais on tenim activitats programades (revisió física de l'espai, de les polítiques i procediments i altres riscos potencials).	☐ No ☐ ? ☐ Sí ☐ No aplicable	☐ CT ☐ MT ☐ LM

Tenim implementat un procediment de registre de les i els visitants i hostes (amb signatura d'entrada i sortida), que requereix la presentació de documentació o identificació original amb fotografia.	☐ No ☐ ? ☐ Sí ☐ No aplicable	☐ CT ☐ MT ☐ LM
Les nostres instal·lacions disposen de càmeres de seguretat en l'interior que vigilen àrees com les aules, passadissos i entrades dels lavabos i vestidors.	☐ No ☐ ? ☐ Sí ☐ No aplicable	☐ CT ☐ MT ☐ LM
Hem instruït i capacitat a les i els treballadors i voluntaris per intervenir de forma directa i immediata per aturar qualsevol tipus de violència que es pugui produir entre els propis infants/adolescents o entre aquests i altres treballadors o voluntaris.	☐ No ☐ ? ☐ Sí ☐ No aplicable	☐ CT ☐ MT ☐ LM
Mantenim en la més estricta confidencialitat les condicions mèdiques o psicològiques dels infants i adolescents.	☐ No ☐ ? ☐ Sí ☐ No aplicable	☐ CT ☐ MT ☐ LM
Les nostres instal·lacions s'han avaluat per a identificar i reduir àrees ocultes o punts cecs.	☐ No ☐ ? ☐ Sí ☐ No aplicable	☐ CT ☐ MT ☐ LM
Les nostres instal·lacions s'han avaluat per assegurar que no existeix la possibilitat de tancar amb clau a cap infant o adolescent.	☐ No ☐ ? ☐ Sí ☐ No aplicable	☐ CT ☐ MT ☐ LM
Hem definit procediments i logística per deixar i recollir als infants i adolescents, els quals s'han comunicat a tots les i els treballadors i voluntaris, així com als progenitors i tutors.	☐ No ☐ ? ☐ Sí ☐ No aplicable	☐ CT ☐ MT ☐ LM
Les sales que ocupen els infants i adolescents estan proveïdes de mitjans d'alerta o alarmes (com timbres, telèfons, bronzadors, xiulets, etc.) en cas que es produeixi qualsevol problema dins o fora de la sala.	☐ No ☐ ? ☐ Sí ☐ No aplicable	☐ CT ☐ MT ☐ LM

Les àrees destinades als infants i adolescents disposen de cartells amb les regles de conducta i els requisits que han de complir-se en aquell espai.	☐ No ☐ ? ☐ Sí ☐ No aplicable	☐ CT ☐ MT ☐ LM
La il·luminació interior és adequada dins tots els edificis ocupats.	☐ No ☐ ? ☐ Sí ☐ No aplicable	☐ CT ☐ MT ☐ LM
Prohibim les activitats en la foscor o quan la visibilitat es veu afectada.	☐ No ☐ ? ☐ Sí ☐ No aplicable	☐ CT ☐ MT ☐ LM
Disposem de polítiques que regulen l'ús dels lavabos.	☐ No ☐ ? ☐ Sí ☐ No aplicable	☐ CT ☐ MT ☐ LM
Es pot sentir el que passa en els vestidors o altres àrees en que els infants o adolescents puguin canviar-se de roba.	☐ No ☐ ? ☐ Sí ☐ No aplicable	☐ CT ☐ MT ☐ LM
Els edificis desocupats o amb una ocupació limitada estan tancats amb clau o el seu accés està controlat.	☐ No ☐ ? ☐ Sí ☐ No aplicable	☐ CT ☐ MT ☐ LM
Realitzem recorreguts de seguretat dels edificis i el terreny abans, durant i després de les activitats on hi ha infants i/o adolescents presents.	☐ No ☐ ? ☐ Sí ☐ No aplicable	☐ CT ☐ MT ☐ LM
Incidents i respostes davant situacions de risc o de violència		
Coneixem les lleis i la normativa per a prevenir qualsevol tipus de violència, així com els requisits de la notificació obligatòria davant aquests casos.	☐ No ☐ ? ☐ Sí ☐ No aplicable	☐ CT ☐ MT ☐ LM
Disposem de fulls d'incidències per enregistrar qualsevol situació de violència de la qual es tingui coneixement.	☐ No ☐ ? ☐ Sí ☐ No aplicable	☐ CT ☐ MT ☐ LM
En el nostre programa i la política de prevenció de la violència és prescriptiu reportar tota sospita o situació de violència, de conformitat amb la llei.	☐ No ☐ ? ☐ Sí ☐ No aplicable	☐ CT ☐ MT ☐ LM

Disposen d'una estructura organitzacional clara en relació a la notificació i denúncia.	☐ No ☐ ? ☐ Sí ☐ No aplicable	☐ CT ☐ MT ☐ LM
Facultem a tot el personal laboral i els voluntaris per a reportar qualsevol situació de violència a les autoritats.	☐ No ☐ ? ☐ Sí ☐ No aplicable	☐ CT ☐ MT ☐ LM
La nostra resposta davant una queixa o acusació és donar prioritat a la víctima.	☐ No ☐ ? ☐ Sí ☐ No aplicable	☐ CT ☐ MT ☐ LM
Les nostres accions posteriors a una queixa o acusació s'enfoquen a protegir a la víctima i altres infants o adolescents dins de la institució.	☐ No ☐ ? ☐ Sí ☐ No aplicable	☐ CT ☐ MT ☐ LM
Després de l'incident		
Disposem d'un Responsable de Protecció i Benestar amb el qual comunicar-nos en cas que es produeixi una situació de violència contra un infant o adolescent, o quan es realitza una acusació pública.	☐ No ☐ ? ☐ Sí ☐ No aplicable	☐ CT ☐ MT ☐ LM
El nostre Responsable de Protecció i Benestar està capacitat per a comunicar-se amb qualsevol dels serveis en situacions d'emergència.	☐ No ☐ ? ☐ Sí ☐ No aplicable	☐ CT ☐ MT ☐ LM
Disposem de polítiques implementades per a realitzar derivacions en cas de necessitar assessoria externa	☐ No ☐ ? ☐ Sí ☐ No aplicable	☐ CT ☐ MT ☐ LM
Disposem de registres interns per dur un control i seguiment de tots els casos de violència reportats.	☐ No ☐ ? ☐ Sí ☐ No aplicable	☐ CT ☐ MT ☐ LM
Hem desenvolupat per escrit una política de confidencialitat per a protegir a les víctimes de violència.	☐ No ☐ ? ☐ Sí ☐ No aplicable	☐ CT ☐ MT ☐ LM
Disposem de mecanismes i personal designat per donar resposta als mitjans de comunicació i la	☐ No ☐ ? ☐ Sí ☐ No aplicable	☐ CT ☐ MT ☐ LM

comunitat quan es produeixen casos de violència
contra infants i adolescents a la nostra institució.

Disposem de protocols escrits d'actuació davant els
personal o voluntari que ha exercit la violència.

☐ No ☐ ? ☐ Sí

☐ No aplicable

☐ CT ☐ MT ☐ LM

6. RESUM DE LES PROPOSTES D'ACTUACIÓ

SELECCIONAR la figura del Responsable de Protecció i Benestar. Formar-lo. Dotar-lo de recursos. Fer-lo visible entre el personal, els professionals i els infants i adolescents.

CREAR un correu electrònic com a canal de comunicació de possibles notificacions de sospites i casos. Aquest correu estaria gestionat pel responsable de protecció i hauria d'estar publicitat arreu de l'Abadia de Montserrat.

DISSENYAR un pla d'actuació intern on tothom que detecti una sospita o possible cas de violència contra els infants sàpiga què ha de fer i quins són els passos a seguir.

POTENCIAR que hi hagi una correcta coordinació i comunicació entre les diferents seccions de l'Abadia. Tot el personal haurà de disposar d'un telèfon i correu electrònic de contacte i una persona de referència a qui adreçar-se.

SENSIBILITZAR i **CAPACITAR** al personal i els voluntaris per a la prevenció de la violència contra els infants i adolescents. Aquesta formació ha de ser continuada i s'ha de garantir que tant els nous membres com els actuals disposen d'aquesta capacitat.

FORMAR als infants i adolescents sobre els seus drets i situacions de risc de violència.

IDENTIFICAR els factors de risc institucionals i prendre les mesures necessàries per a minimitzar-los o eliminar-los.

DESENVOLUPAR un procés de selecció centrat en la protecció de la infància i l'adolescència. Aquest procés de selecció s'haurà d'aplicar a qualsevol persona que vulgui accedir a un lloc de treball o realitzar tasques de voluntariat, sense excepcions. Ha de contemplar, com a requisit imprescindible, que la persona candidata acrediti l'absència d'antecedents penals mitjançant el certificat corresponent.

- ✓ **COMPTAR** amb professionals de selecció formats en matèria de prevenció de la violència contra la infància i adolescència.
- ✓ **CONTRASTAR** la informació aportada pels candidats durant el procés de selecció, descartant les cartes de recomanació escrites i explorant els punts febles o poc clars.
- ✓ **EXIGIR** a les empreses o serveis externs que estableixin uns mecanismes de control mínims per a garantir la seguretat dels infants i adolescents (per exemple, la sol·licitud del certificat d'antecedents penals i sexuals).

SUPERVISAR individualment i de forma periòdica a tot el personal, centrant-se en les actituds, valors i conductes relacionades amb els infants i adolescents.

ESCOLTAR a la persona que revela o detecta una situació de violència de forma activa, amb calma i empatia. En cas que sigui una possible víctima cal tenir present que és molt important creure sempre el seu relat. Això és essencial per a no revictimitzar-la i per a l'inici d'una recuperació el més sana possible.

INCLOURE mesures disciplinàries contra les persones que transgredeixin les normes i polítiques de prevenció de la violència contra infants i adolescents, o per qui toleri o promogui la seva transgressió, així com per aquelles que no les reportin.

COMPROMETRE a tots els adults que duen a terme una activitat amb infants i/o adolescents, més enllà dels/les treballadors/es i voluntaris, a conèixer i complir la normativa, així com a garantir un espai segur a través de la signatura d'un document escrit.

AUGMENTAR la vigilància de les instal·lacions, per a garantir la seguretat les 24 hores del dia, a través de contractació de personal i instal·lació de dispositius que puguin enregistrar qualsevol moviment, especialment en llocs amb poca visibilitat o amb baixa afluència de gent.

DELIMITAR per escrit les conductes adequades i inadequades a l'hora d'interactuar amb els infants i adolescents.

REVISAR el Manual del Treballador. Serà necessari incloure el concepte d'entorn segur i un resum de les pautes d'actuació davant qualsevol cas de violència contra un infant o adolescent.

COMUNICAR a les famílies les iniciatives en termes de prevenció i protecció a la infància i adolescència que es duen a terme a l'Abadia de Montserrat. Aquesta comunicació es pot realitzar per escrit o a través de reunions periòdiques de pares i mares.

REGISTRAR les incidències que es produeixin. En línia amb una política de transparència, cal fer un report anual de les incidències (amb les dades identificatives degudament anonimitzades) i les accions que s'han dut a terme, que haurà de ser accessible per a qualsevol persona que vulgui consultar-les.

VISIBILITZAR el compromís de l'Abadia de Montserrat com a entorn segur, a través de la creació de cartells informatius penjats a diferents espais i instal·lacions i la signatura del document "L'Abadia de Montserrat com a entorn segur per a infants i adolescents" per part de tots els adults que hi participen en les activitats programades o utilitzen les seves instal·lacions.

TEMPORALITZAR els terminis i **DESIGNAR** a les persones responsables de dur a terme les mesures o estratègies de prevenció que encara no s'hagin implementat. Serà necessari que la Comissió de seguiment del protocol de prevenció faci un seguiment semestral de les tasques encomanades i avaluï el seu grau de consecució.

7. RECURSOS

7.1. Lleis i protocols

- Ley Orgánica 8/2021, de 4 de junio, de protección integral a la infancia y la adolescencia frente a la violencia (2021). *Boletín Oficial del Estado*, 134, de 5 de junio del 2021.
Enllaç: <https://www.boe.es/boe/dias/2021/06/05/pdfs/BOE-A-2021-9347.pdf>
- Departament de Treball, Afers Socials i Famílies. Direcció General d'Atenció a la Infància i l'Adolescència. (2017). *Protocol marc d'actuacions contra el maltractament a infants i adolescents de Catalunya*. Generalitat de Catalunya.
Enllaç: https://dretssocials.gencat.cat/web/.content/03ambits_tematicas/07infanciaiadolescencia/DEST_columna_dreta/documents/Protocol-Marc-Maltractament-IA.pdf
- Direcció General de Joventut (2020). *Protocol de prevenció dels abusos sexuals i altres maltractaments en l'àmbit de l'educació en el lleure*. Generalitat de Catalunya.
Enllaç: <https://govern.cat/govern/docs/2020/04/14/14/15/ef5c7ea7-f73a-4084-8b90-ea5678f34278.pdf>
- Departament d'Educació. Departament de Treball, Afers Socials i Famílies (2019). Protocol d'actuació entre els departaments de treball, afers socials i famílies i d'ensenyament, de prevenció, detecció, notificació, derivació i coordinació de les situacions de maltractament infantil i adolescent en l'àmbit educatiu. Generalitat de Catalunya.
Enllaç: https://dretssocials.gencat.cat/web/.content/03ambits_tematicas/07infanciaiadolescencia/proteccio_infancia_i_adolescencia/maltractaments/protocol_actuacio_maltractament_infantil_ambit_educatiu/protocol_actuacio_situacions_maltractament_infantil_adolescent_ambit_educatiu.pdf

7.2. Indicadors de violència

- Formes múltiples de violència:
 - Departament de Benestar Social i Família. Direcció General d'Atenció a la Infància i a l'Adolescència. (s.d). *Llistat d'observacions relatives a indicadors de maltractament*. Enllaç: https://dretssocials.gencat.cat/web/.content/03ambits_tematicas/07infanciaiadolescencia/proteccio_infancia_i_adolescencia/maltractaments/rumi/documents_simulador/llistat_observacions.pdf
 - Departament de Benestar Social i Família. Direcció General d'Atenció a la Infància i a l'Adolescència. (s.d). *Simulador del Mòdul de Suport a la Gestió del Risc*. Enllaç: https://dretssocials.gencat.cat/ca/ambits_tematicas/infancia_i_adolescencia/proteccio_a_la_infancia_i_ladolescencia/maltractaments_dinfants_i_adolescents/registre_unificat_de_maltractaments_infantils_rumi
 - Federación de Asociaciones para la Prevención del Maltrato Infantil (FAPMI) i EDUCO. (2016). *Aprende a ver para desenmascarar la violencia (6-12 años). Claves para detectar el maltrato infantil, cómo prevenirlo y qué hacer si conocemos niños o niñas que pueden estar*

en *riesgo*. Enllaç: [https://www.bienestaryproteccioninfantil.es/imagenes/tablaContenidos03SubSec/Aprender-a-ver-Comunes-pantalla%20\(1\).pdf](https://www.bienestaryproteccioninfantil.es/imagenes/tablaContenidos03SubSec/Aprender-a-ver-Comunes-pantalla%20(1).pdf)

- Puerta, E., Colinas, I. y Díaz-Aguado, M. J. (2007). *Detección y prevención del maltrato infantil desde el centro educativo. Guía para el profesorado [Tercera parte]*. Enllaç: http://www.madrid.org/dat_norte/WEBDATMARCOS/supe/convivencia/materiales/guia_p_rotocolo_maltrato.pdf
- Assetjament escolar:
 - Andrés, S. y Barrios, A. (Coords.). (2007). *La actuación ante el maltrato entre iguales en el centro educativo. Guía para el profesorado [Segunda parte]*. Enllaç: https://www.bienestaryproteccioninfantil.es/imagenes/tablaContenidos03SubSec/2007_D_M_madrid_Protocolos_profesor_SEGUNDO.pdf
- Victimització sexual:
 - #RompeSuAbuso: <https://rompesuabuso.com/indicadores>
 - Instituto Nacional de Ciberseguridad (s.d.). *Identificando señales e indicadores de abuso sexual infantil en Internet*. Enllaç: <https://www.incibe.es/stop-abuso-menores/identificando-senales-e-indicadores-abuso-sexual-infantil-internet>
 - Save the Children. (2020). *Módulo 2: indicadores de violencia sexual contra la infancia*. Enllaç: https://www.savethechildren.es/sites/default/files/2020-09/ManualFormativo_Modulo2.pdf
 - REA (Asociación castellano leonesa para la defensa de la infancia y la juventud) i Gerencia de Servicios Sociales de Castilla y León. Programa de sensibilización en el ámbito escolar contra el maltrato infantil. Enllaç: <https://www.asociacionrea.org/wp-content/uploads/2019/10/Pr.-sens.-ambito-escolar-contr-el-maltrato-infantil.pdf>

7.3. Recursos per a familiars, cuidadors i altres responsables de la cura dels infants i adolescents

- Equip Funcional d'Experts de referència a la regió sanitària de Catalunya Central:
 - EFI Althaia-Manresa: Fundació Althaia.
<https://www.althaia.cat/althaia/ca/assistencial/salut-mental/infanto-juvenil>
Telèfon 938742112 Ext: 7149 / 7527 / 3742
- General:
 - Hospital de Sant Joan de Déu
Equip ESTIM (Equip Suport Terapèutic Infància Maltractada)
Telèfon: 93 2532113
estim@sjd.es
 - Hospital de la Vall d'Hebron
Equip EMMA-Unitat d'Atenció a les Violències vers la Infància i l'Adolescència.
Telèfon: 934 89 30 00
 - Associació Catalana per la Infància Maltractada (ACIM). Enllaç: www.acim.cat
 - Save the Children Catalunya. Enllaç: <https://www.savethechildren.es/sedes-ong/catalunya>

- Federación de Asociaciones para la Prevención del Maltrato Infantil (FAPMI). Enllaç: www.fapmi.es
- Assetjament escolar:
 - PDA Bullying. Prevención, detección y actuación ante el acoso entre iguales. Enllaç: <https://pdabullying.com/es/inicio>
 - Federación de Asociaciones para la Prevención del Maltrato Infantil (FAPMI) i EDUCO. (2016). *Podemos prevenir el bullying (6-12 años). Guía para trabajar en familia la violencia entre iguales en la infancia.* Enllaç: [https://www.bienestaryproteccioninfantil.es/imagenes/tablaContenidos03SubSec/Podemos-prevenir-el-bullying-Comun-pantalla\(1\).pdf](https://www.bienestaryproteccioninfantil.es/imagenes/tablaContenidos03SubSec/Podemos-prevenir-el-bullying-Comun-pantalla(1).pdf)
 - Federación de Asociaciones para la Prevención del Maltrato Infantil (FAPMI) i EDUCO. (2016). *De igual a igual, ¡un respeto! (10-12 años). Ejercicios e ideas para reflexionar con niños y niñas y prevenir la violencia entre iguales.* Enllaç: <https://www.bienestaryproteccioninfantil.es/imagenes/tablaContenidos03SubSec/Folleto-De-igual-a-igual-un-respeto-10-12-PANTALLA.pdf>
 - Monjas, M. A. i Avilés, M. J. (2006). *La familia ante el maltrato entre iguales.* Enllaç: <https://www.asociacionrea.org/wp-content/uploads/2019/10/la-familia-ante-el-maltrato-entre-iguales.pdf>
 - Monjas, M. A. i Avilés, M. J. (2006). *Programa de sensibilización contra el maltrato entre iguales.* Enllaç: <https://www.asociacionrea.org/wp-content/uploads/2019/10/pr.-sens.contra-el-maltrato-entre-iguales.pdf>
- Ciberviolència:
 - Pantallas Amigas: www.pantallasamigas.net
 - Internet Segura For Kids (IS4K): www.is4k.es
 - Instituto Nacional de Ciberseguridad (INCIBE): <https://www.incibe.es/linea-de-ayuda-en-ciberseguridad>
 - Save the Children. (2019). *Violencia viral. Análisis de la violencia contra la infancia y la adolescencia en el entorno digital.* Enllaç: https://www.savethechildren.es/sites/default/files/imce/docs/informe_violencia_viral_1.pdf
- Victimització sexual:
 - McGrath, K. (2010). Guía sobre los comportamientos sexuales en niños y adolescentes. Pautas a seguir por padres y tutores. Enllaç: <https://www.ipinfa.com/wp-content/uploads/2014/07/Gu%C3%ADa-de-conducta-sexualizada-.pdf>
 - Save the Children. (2020). Manuales formativos para la detección de la violencia sexual contra la infancia. Enllaç: <https://www.savethechildren.es/manual-para-prevenir-violencia-sexual-infancia>
 - Fundació Vicki Bernadet (2022). Recursos per la prevenció de l'abús sexual infantil des de les institucions i els centres educatius. Enllaç: <https://www.fbernadet.org/recerca-publicacions-recursos/>

7.4. Recursos per a víctimes

- Generals:
 - Infància Respon. Telèfon 116 111.
Enllaç: <https://drets-socials.gencat.cat/ca/ambits-tematics/infancia-i-adolescencia/proteccio-a-la-infancia-i-adolescencia/maltractaments-dinfants-i-adolescents/infancia-respon/telefon-infancia-respon-116-111/>
 - Fundación ANAR. Ayuda a Niños y Adolescentes en Riesgo. Enllaç: www.anar.org
- Assetjament escolar:
 - Monjas, M. A. i Avilés, M. J. (2006). Colegas, amig@s y compañer@s. Enllaç: <https://www.asociacionrea.org/wp-content/uploads/2019/10/colegas-amigos-y-compa%C3%B1eros.pdf>
- Ciberviolència:
 - Instituto Nacional de Ciberseguridad (INCIBE): <https://www.incibe.es/linea-de-ayuda-en-ciberseguridad>
 - Internet Segura For Kids (IS4K): www.is4k.es
 - Pantallas amigas. Enllaç: www.pantallasamigas.net
- Victimització sexual:
 - Fundació Vicki Bernadet: www.fbernadet.org
 - El Mundo de los ASI: <https://www.elmundodelosasi.org/>
 - No Más Abuso (per a persones amb discapacitat intel·lectual). Enllaç: www.nomasabuso.com

7.5. Recursos per a victimaris i victimàries

7.5.1. Adults

- Violència sexual
 - PrevenSI: www.prevensi.es
 - Pedo-Help: www.pedo.help/es
 - Troubled Desire: <https://www.troubled-desire.com/es/>
 - Unitat d'addiccions sexuals i parafil·lies – Hospital Universitari Dexeus. Enllaç: <https://www.quironsalud.es/dexeus-barcelona/ca/cartera-de-serveis/psiquiatria-i-psicologia/unitats/unitat-d-addiccions-sexuals-i-parafilies>

7.5.2. Infants i adolescents

- Assetjament escolar:
 - Monjas, M. A. i Avilés, M. J. (2006). Colegas, amig@s y compañer@s. Enllaç: <https://www.asociacionrea.org/wp-content/uploads/2019/10/colegas-amigos-y-compa%C3%B1eros.pdf>